

Sisukord

1. OTSETOETUSED 2026. AASTAL	4
2. TAOTLEMISE ÜLDTINGIMUSED	4
2.1. Otsetoetuste taotleja	4
2.2. Toetusõiguslik põllumajandusmaa otsetoetuste taotlemisel	5
2.2.1. Põllumassiivide register	5
2.2.1.1. Põllumajandusmaa	6
2.2.1.2. Maastikule iseloomulikud vormid ja elemendid	10
2.2.1.3. Põllumassiivi hulka ei arvestata	11
2.2.2. Kuidas põllumajandusmaad registrisse kanda?.....	17
2.2.3. Põllumassiivide uuendamine	18
2.2.4. Põllumajandusmaa kasutusõigus.....	19
2.2.5. Nõuded toetusõiguslikul põllumajandusmaal tehtavate tegevuste kohta	21
2.3. Tingimuslikkus ja sotsiaalne tingimuslikkus	23
3. TOETUSE SAAMISE NÕUDED	24
3.1. Nõuded põhisissetuleku toetuse saamiseks	24
3.2. Nõuded ümberjaotava toetuse saamiseks	25
3.3. Nõuded noore põllumajandustootja toetuse saamiseks	25
3.4. Nõuded puu- ja köögivilja ning marjakultuuride kasvatamise otsetoetuse saamiseks	28
3.5. Nõuded tera- ja kaunviljakasvatamise otsetoetuse saamiseks	30
3.6. Nõuded seemnekartuli kasvatamise otsetoetuse saamiseks	31
4. TAOTLEMINE	32
4.1. Kliendiks registreerumine ja kliendiandmete muutmine	33
4.2. Pindala- ja loomapõhiste toetuste taotluse täitmine ja esitamine e-PRIAs	33
4.3. Taotluse lisadokumentide esitamine	40
4.4. Taotlusel esitatud andmete muutmine.....	41
4.5. Taotluse tagasivõtmine.....	42
4.6. Põllumajandusliku majapidamise üleandmine.....	42
4.7. Vääramatu jõud ja erandlikud asjaolud	43
5. TAOTLUSE MENETLEMINE.....	43
5.1. Halduskontroll	44
5.2. Kohapealne kontroll	45
5.2.1. Pindalatoetuste kohapealne kontroll	45
5.2.2. Tingimuslikkuse kontrollisüsteem	46
5.3. Pinnaseire	46
6. TOETUSE VÄHENDAMINE	48
6.1. Toetuse vähendamine toetusõiguslikkuse nõuete rikkumise, s.h pindalade erinevuste tõttu	48
6.2. Toetuse vähendamine tingimuslikkuse ja/või sotsiaalse tingimuslikkuse nõuete rikkumise tõttu.....	49
6.3. Toetuste vähendamine finantsdistsipliini rakendumise tõttu.....	50
6.4. Taotluse rahuldamata jätmise põhjused	50
7. ÜHIKUMÄÄRAD; ÜHIKUMÄÄRADE KEHTESTAMINE, TOETUSE MÄÄRAMINE JA VÄLJAMAKSMINE	52
7.1. Ühikumäärad	52
7.2. Ühikumäära kehtestamine ja toetuse määramine või taotluste rahuldamata jätmine	52
7.3. Toetuse maksmine	53
7.4. Otsuse vaidlustamine.....	53
7.5. Toetussummade tagasinõudmine	53
8. ÕIGUSAKTID	54

8.1. Euroopa Parlamendi ja nõukogu ning Komisjoni määrused.....	54
8.2. Eesti õigusaktid	54

Käesolev juhend on koostatud abistavaks materjaliks toetuste taotlemisel. Juriidiliseks aluseks toetuste taotlemisel ja kasutamisel on õigusaktid.

1. OTSETOETUSED 2026. AASTAL

Käesoleval aastal saab taotleda järgmisi pindalapõhiseid otsetoetusi:

- põhisissetuleku toetus – edaspidi PST;
- ümberjaotav toetus – edaspidi ÜJT;
- noore põllumajandustootja toetus – edaspidi NPT;
- puu- ja köögivilja ning marjakultuuride kasvatamise otsetoetus – edaspidi PKV;
- tera- ja kaunvilja kasvatamise otsetoetus – edaspidi TVK;
- seemnekartuli kasvatamise otsetoetus – edaspidi SKT.

Lisaks saab otsetoetustest taotleda ka järgmisi ökokava toetusi: ökosüsteemiteenuste säilitamise toetust (edaspidi ÖST), ökoalade toetust (edaspidi ÖKO), mesilaste korjeala toetust (edaspidi MESI), keskkonnasõbraliku majandamise toetust (edaspidi KSM) ja mahepõllumajandusliku taimekasvatuse toetust (edaspidi MAHE). Ökokavade info leiate abiks taotlejale „[Ökokavad](#)“ juhendmaterjalist.

2. TAOTLEMISE ÜLDTINGIMUSED

2.1. Otsetoetuste taotleja

Otsetoetusi saab taotleda põllumajandusega tegelev füüsiline või juriidiline isik, seltsing ning muu juriidilise isiku staatusega ühendus (edaspidi taotleja), kes tegeleb põllumajandusliku tegevusega põllumajanduslikus majapidamises ja kes vastab aktiivse põllumajandustootja mõistele.

Aktiivseks põllumajandustootjaks loetakse taotleja, kelle põllumajandusliku majapidamise kohta anti taotluse esitamise aastale eelnenud kalendriaastal otsetoetusi kuni 5000 eurot. Kui taotluse esitamise aastale eelnenud kalendriaastal antud otsetoetuste summa oli suurem kui 5000 eurot või eelnenud aastal otsetoetusi ei antud, siis loetakse taotleja aktiivseks põllumajandustootjaks, kui ta vastab vähemalt ühele järgmistest tingimustest:

- 1) taotluse esitamise kalendriaastal on tema kasutuses oleva põllumaa või püskikultuuridealuse maa suurus vähemalt 1,00 hektar või
- 2) taotluse esitamise kalendriaastal on põllumajandusloomade registris tema nimel vähemalt ühele loomühikule vastaval hulgal põllumajandusloomi või vähemalt üks mesilaspere või
- 3) taotluse esitamise kalendriaastal on tema kasutuses oleva põllumajandusmaa karjatamiseks ja harimiseks sobilikus seisukorras hoidmise kulu vähemalt 60 eurot hektari kohta või
- 4) taotluse esitamise kalendriaastal on tema kasutuses vähemalt 1,00 hektar sellist pärandniitu, millele taotletakse perioodi 2023–2027 pärandniidu hooldamise toetust ja mis vastab maaeluministri 23. detsembri 2022. a määruse nr 79 „Perioodi 2023–2027 pärandniidu hooldamise toetust“ §-s 5 sätestatud nõuetele.

Põllumajandusloomade loomühikuteks ümberarvutamiseks kasutatakse maaeluministri 30. septembri 2022. aasta määruse nr 53 „[Põllumajanduses kasutatava eriotstarbelise diislikütuse ostuõiguse andmine](#)“ § 2 lõikes 2 sätestatud koefitsiente.

Põllumajandusmaa karjatamiseks ja harimiseks sobilikus seisukorras hoidmise kulu tõendamiseks peab taotleja PRIA-le kulu tõendavad dokumendid esitama alles pärast seda, kui talle saadetakse sellekohane järelepärimine.

Kõik toetuste taotlejad peavad olema kantud põllumajandustoetuste ja põllumassiivide

registrisse.

2.2. Toetusõiguslik põllumajandusmaa otsetoetuste taotlemisel

Toetust saab taotleda vähemalt 1,00 ha toetusõigusliku põllumajandusmaa kohta, mis on kantud põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse või Eesti looduse infosüsteemi (edaspidi EELIS), millel tegeletakse põllumajandusliku tegevusega ning mida taotlejal on õigus kasutada taotluse esitamise aasta 15. juuni seisuga. Põllumajanduslik tegevus on põllumajandustoodete tootmine ja põllumajandusmaa hoidmine karjatamiseks või harimiseks sobilikus seisukorras. Kui põllumajandusmaa kasutusõigus läheb üle teisele isikule, siis toetuse taotlemise õigus on isikul, kellel oli õigus kasutada maad 15. juuni seisuga.

Põllumajandusmaa pindala määramisel võetakse arvesse:

- 1) põld pindalaga vähemalt 0,30 ha;
- 2) ühel põllumassiivil kõrvuti paiknevad põllud, mille pindala kokku on vähemalt 0,30 ha (nn *maa-ala*);
- 3) pärandniidu ala pindalaga vähemalt 0,30 ha;
- 4) ühel pärandniidul kõrvuti paiknevad pärandniidu alad, mille pindala kokku on vähemalt 0,30 ha (nn *maa-ala*).

Põld on maastikul eristuv ühtne maa-ala, mida kasutatakse põllumaa, püsirohumaat või püskikultuuridealuse maana ja mis on ühe taotleja kasutuses.

Põllumassiivi maksimaalse toetusõigusliku pindala määrab PRIA, võttes aluseks maaeluministri 20. detsembri 2022. a määruse nr 67 „[Põllumassiivi kaardi koostamise, põllumassiivi toetusõigusliku pindala määramise ja põllumassiivi kasutamise kohta andmete esitamise tingimused ja kord](#)“ §-is 10 sätestatud toetusõiguslikkuse tingimused.

Pärandniitude kaardikihi koostab Keskkonnaamet (KeA) igal aastal enne taotlusperioodi algust, lähtudes maaeluministri 23. detsembri 2022. a määruse nr 79 „[Perioodi 2023-2027 pärandniidu hooldamise toetus](#)“ §-is 5 sätestatud toetusõigusliku maa tingimustest. Taotlemise perioodi alguseks on taotlejal e-PRIAs olemas teave pärandniidu tüübi, numbri, pärandniidu pindala ja piiri ning hooldamise viisi kohta. Kui taotleja pärandniitu e-PRIAs ei ole, palume pöörduda oma piirkonna KeA pärandniitude osakonna spetsialisti poole.

2.2.1. Põllumassiivide register

Põllumassiiv on maastikul eristuvate püsivate objektide, katastriüksuse piiride või maa kasutusotstarbe piiridega piiristatud ühtne maa-ala, mis koosneb ühest või mitmest põllust ja mis on ühe taotleja kasutuses.

EL eelarveperioodil 2023–2027 on Euroopa Komisjon jätnud liikmesriikidele senisest rohkem paindlikkust toetusõigusliku põllumajandusmaaga, sh maakasutusega seotud mõistete sisustamiseks. Siiski on mõistetega seotud üldine raamistik kehtestatud [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse \(EL\) nr 2021/2115](#) artikliga 4, mis on ka aluseks mõistete sisutamisel. Eesti ei ole seniseid toetusõigusliku põllumajandusmaaga ja maakasutusega seotud põhimõtteid mõistete käsitlemisel muutnud, peamiselt on neid vaid vajadusel täpsustatud.

Põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse kantakse toetusõiguslikuna põllumajandusmaa, mida kasutatakse põllumajanduskultuuride kasvatamiseks, püsirohumaana

või püskultuuridealuse maana. Kuna pärandniit on käsitletav püsirohumaal alaliigina, loetakse ka pärandniit toetusõigusliku põllumajandusmaa hulka. Küll aga ei kanta pärandniite põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse, need on kantud EELISesse.

2.2.1.1. Põllumajandusmaa

Põllumajandusmaa koosneb:

1. põllumaast;
2. püsirohumaast;
3. püskultuuridealusest maast.

1. Põllumaa

Põllumaa on külvikorraga hõlmatud haritav maa või kesa, mida saab kasutada põllumajanduskultuuride tootmiseks või karjatamiseks, või maa, mis on tootmisest kõrvale jäetud. Põllumaa hulka loetakse ka püsiva või äravõetava katte all olev maa, kus taimi kasvatatakse maapinnal vahetult mullas. Põllumaa märgitakse taotlusele maakasutuse lühendiga „P“ ja mustkesa lühendiga „M“.

Kesa ja tootmisest kõrvale jäetud maa

Kesa mõiste sisustamise aluseks on [Euroopa komisjoni rakendusmäärus \(EL\) nr 2018/1874](#). Tootmisest kõrvale jäetud maa hulka loetakse otsetoetuste ökokavade raames määratletud ökoalad.

Kesa on taotlemise aastal üldjuhul saagi tootmisest kõrvale jäetud külvikorraga hõlmatud põllumaa. Eristatakse järgmisi kesa tüüpe:

- 1) mustkesa on külvikorraga hõlmatud põllumajanduskultuurideta maa, mida haritakse umbrohtude hävitamiseks;
- 2) haljaskesa on külvikorraga hõlmatud maa, mida kasutatakse haljasväetistaimede kasvatamiseks;
- 3) sööti jäetud maa on külvikorraga hõlmatud maa, kus kasvab vabalt looduslik taimestik, mida kasutatakse loomade söötmiseks või mis küntakse sisse.

Katmikalad (kasvuhooned)

Põllumaa hulka loetakse ka püsiva või äravõetava katte all olev maa, kus taimi kasvatatakse maapinnal vahetult mullas. Toetusõiguslikud on katmikalad:

- mis on taimede kasvu soodustamiseks üldjuhul kaetud valgust läbi laskva materjaliga (nt kile või katteloor) või;
- muldpinnaga kasvuhooned.

Toetusõiguslikud ei ole näiteks:

- valatud põrandaga (nt betoonpinnaga) kasvuhooned;
- kasvuhooned, kus taimi kasvatatakse näiteks kivivillal või kasutatakse hüdroponilist süsteemi;
- kasvuhooned, kus mullapind on kinni kaetud peenravaibaga ja taimed kasvavad pottides.

Agrometsandussüsteemid põllumaal

Agrometsandussüsteem loetakse põllumaa hulka, kui sellel on täidetud üheaegselt kõik järgmised tingimused:

- 1) puud kasvatatakse reas ja puude omavaheline kaugus reas on maksimaalselt 10 meetrit;
- 2) puude ridade vaheline kaugus üksteisest on üle 15 meetri ja erinevates ridades kasvavate puude võrad ei ole omavahel liitunud;
- 3) põllumaal kasvavad puud ei takista põllumajanduslikku tegevust;

- 4) puude all kasvatatakse põllumajanduskultuure või rohumaa kultuure või looduslikke rohhtaimi või karjatatakse loomi;
- 5) agrometsandussüsteemil rakendatakse kohalikele normidele vastavaid agrotehnilisi võtteid ja loomakasvatuse tehnoloogiaid.

Agrometsandussüsteemi ei käsitleta põllumaana, kui puud kasvatatakse dekoratiivsel eesmärgil, et neid turustada enne raieküpseks saamist. Eelkõige mõeldakse siinkohal jõulupuud ja muid sarnaseid puud, mille kasvatamine võib takistada põllumajanduslikku tegevust.

Nõuetekohaselt rajatud agrometsandussüsteemidele ei kehti reegel „kuni 50 puud hektari kohta” ([vt p 2.2.1.2](#)).

Põllumaa, millel kasvatatakse kanepit (*Cannabis*), on toetusõiguslik, kui kasvatatav sort vastab [komisjoni delegeeritud määruse \(EL\) nr 2022/126](#) artiklis 2 sätestatud nõuetele ja kanepi kasvatamisel täidetakse sama määruse artiklis 5 sätestatud nõudeid. Kanepi kasvatamisel tuleb järgida kohalikke agrotehnilisi praktikaid, sh sordiomaniku soovitusi. Juhul, kui taotlusele kantaval põllumaal kasvatatakse kanepit, peab kasvatatav sort olema 15. märtsi seisuga kantud EL ühtsesse sordilehte ning sordi tetrahüdrokannabinooli (THC) sisaldus ei tohi [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse \(EL\) nr 2021/2115](#) artikli 4 lõike 4 teise lõigu kohaselt olla üle 0,3%.

Viimane ELi sordilehe konsolideeritud versioon on kättesaadav [Euroopa taimesortide kataloogist](#). Kataloog uueneb jooksvalt. Käesoleva aasta toetusõiguslike kanepisortide nimekiri on avaldatud [PRIA kodulehel](#). Kanepile toetuse taotlemise korral tuleb PRIAle koos taotlusega või hiljemalt taotluste vastuvõtu viimasel päeval, so 15. juunil, esitada kanepi seemnepakendi originaaletiketid. Esitatud etiketidest tehakse PRIAs koopiad, originaaletiketid tembeldatakse ning tagastatakse taotlejale.

Lisaks tuleb PRIAt viivitamata teavitada kanepi õitsemise algusest ning kanepit tuleb kasvatada vähemalt seni, kuni selle õitsemise lõpust on möödunud kümme päeva. **Õitsemise algusest tuleb PRIAt teavitada infotelefonil 1737.** Kanepi õitsemisest teada andmine on oluline, sest kanepitaimedelt saab THC analüüside tegemiseks vajalikke proove võtta piiratud aja jooksul. Kui analüüside tulemusena on THC sisaldus lubatust suurem, ei ole põld, millel kanepit kasvatatakse, toetusõiguslik.

2. Püsirohuma

NB! Käesolevast aastat muutuvad püsirohuma mõiste ja püsirohuma arvestamise alused!

Uut mõistet hakatakse alates 1. jaanuarist 2026 kohaldama sellis(t)ele lühiajalis(t)ele rohumaa(de)le, millel kasvatatakse erinevaid rohumaa kultuure segudena järjest seitse aastat ehk mis ei ole edaspidi majapidamise külvikorruga hõlmatud seitse aastat või kauem ning mille maakasutuseks on märgitud põllumaa (tähisega P). Teisisõnu, kui 2025. aastal oli põllumajandusmaad hoitud lühiajalise rohumaa viis aastat, siis 2026. aastal on sama maa kuuenda aasta lühiajaline rohumaa ning 2027. aastal seitsmenda aasta lühiajaline rohumaa, mille maakasutuseks loetakse endiselt põllumaa. Sellised põllumajandusmaad muutuvad püsirohumaaks alles kaheksandal aastal ehk 2028. aastal.

Põllumajandusmaad, mis vastas enne 1. jaanuari 2026 püsirohuma kohta kehtinud nõuetele, käsitatakse ka pärast nimetatud kuupäeva püsirohumaana. Seega põllumajandusmaad, mis vastas varem kehtinud püsirohuma mõistele ehk mis ei olnud põllumajandusliku majapidamise külvikorruga hõlmatud viis aastat või kauem, käsitatakse ka pärast muudatuste jõustumist endiselt püsirohumaana. Need põllumajandusmaad on ka põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse kantud püsirohumaana.

Püsirohumaat mõiste sisustamisel on tuginetud [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse \(EL\) nr 2021/2115](#) artikli 4 lõike 3 punktide c, mida on peamiselt täpsustatud erinevate püsirohumaat tüüpidega, milleks võib olla pärandniit, väärtuslik püsirohumaat või keskkonnatundlik püsirohumaat. Samuti kohaldatakse uue süsteemina agrometsandust ning täpsustakse, mida peetakse silmas looduslike rohttaimede kasvatamise all.

Püsirohumaat ja püsirohumaa (edaspidi koos püsirohumaat) on maa, millel kasvavad looduslikud rohttaimed või erinevad rohumaakultuurid kas looduslikul viisil (isekülvi teel) või harimise teel (külvi teel) ning mis ei ole põllumajandusliku majapidamise külvikorraga hõlmatud seitse aastat või kauem. Püsirohumaat märgitakse taotlusele maakasutuse lühendiga „PR“.

Looduslikud rohttaimed on taimed, mis tavapäraselt kasvavad loodusliku isekülvi teel looduslikel karja- või rohumaadel või mille seemned sisalduvad karja- või rohumaade jaoks mõeldud seemnesegudes. Rohumaakultuurideks on erinevad seemnesegudes sisalduvad rohumaakultuurid, mida külvatakse.

Monokultuuriga ehk ühe põllumajanduskultuuriga kaetud rohumaad (nt puhaskultuurina külvatud liblikõieline – ristik või lutsern) ei loeta püsirohumaaks, kuna püsirohumaat peab sisaldama vähemalt kahte erinevat rohumaakultuuri või looduslikku rohttaime. Püsirohumaana käsitletakse kõiki põlde, kus kasvavad looduslikud rohttaimed või erinevad rohumaakultuurid segudena järjest vähemalt seitse aastat. Sel juhul saab sellisest maast kaheksandal aastal püsirohumaat. Kui taotleja on eelnevat seitse aastat põldu kasutanud lühiajalise rohumaana, mille maakasutuse tüüp on põllumaa (P), siis alates kaheksandast aastast märgitakse see põld püsirohumaana (PR). Püsirohumaade üle peab arvestust PRIA.

Püsirohumaat uuendamine on lubatud erinevate rohumaakultuuride segudega. Uuendamine tähendab nii pealt parandamist, kus uus rohumaakultuuride külv tehakse ilma rohukamarat kündmata, kui ka uuskülvi, kus vana rohukamar küntakse sisse või põld randaalitakse ja samale põllule külvatakse uuesti rohumaakultuuride segu. Püsirohumaat uuendamine rohumaakultuuride segu külvamisega ei katkesta püsirohumaat vanuse arvestamisel aastate järgnevust ja seda maad saab lugeda endiselt püsirohumaaks. Kui säilitamisele kuuluva püsirohumaat asemele külvatakse näiteks teravili või rajatakse mustkesa, ei käsitleta seda enam püsirohumaana.

Kui mitmest liigist koosneva lühiajalise rohumaat uuendamine toimub samuti mitmest liigist koosneva rohumaakultuuride seguga, ei katkesta see rohumaat vanuse püsirohumaaks muutumise arvestust ja selline rohumaat loetakse alates kaheksandast aastast püsirohumaaks.

NB! Alates käesolevast aastast muutub seoses püsirohumaat mõiste muudatusega ka tagasirajatud püsirohumaat (edaspidi TAR) reeglistik, mis puudutab eelkõige eelnevatel aastatel TARiks määratud maa(i)d ning nende arvestust, aga ka uusi võimalikke lisanduvaid TARE. TAR maade puhul kohaldatakse [komisjoni delegeeritud määruse \(EL\) nr 2022/126](#) artikli 48 lõikes 5 sätestatud. Seetõttu on püsirohumaat tagasirajamise kohustuse juures oluline tähele panna, et enne 2026. aastat üles haritud püsirohumaat tõttu määratud tagasirajamise kohustuse raames TAR vanuse arvestus ja selle säilitamine jätkub vastavalt vanadele, so enne 2026. aastat kehtinud reeglitele, mille tulemusena säilib taotlejate jaoks soodsam olukord. Juhul, kui peale 2026. aasta 1. jaanuari püsirohumaat üles haritakse ning tagasirajamise kohustuse raames määratakse TARE, kohaldatakse nende maade puhul uut püsirohumaat mõistet, mis tähendab et sellist maad tuleb senise vähemalt viie aasta asemel hoida ja säilitada samas kohas vähemalt seitse aastat. Taotleja võib püsirohumaat tagasirajamise kohustuse täitmiseks rajada uue rohumaat või võtta kasutusele sööti jäetud maa (v.a mittetootliku alana või ökoalana märgitud sööti jäetud maa) või määrata püsirohumaaks ühe- kuni seitsmeaastase lühiajalise rohumaat või lühiajalise rohumaat, mis taotlemise aastal muutub püsirohumaaks vastavalt püsirohumaat vanuse arvestamisele ning on kantud ka põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse.

Taotlusele märgitakse tagasirajatud püsirohumaad pinna(d), tagasirajamise esimesest aastast alates, maakasutuse tähisega „TAR” ehk tagasi rajatud püsirohumaad.

„TAR“ märged on vajalik selleks, et taotlejatel ja PRIA oleks võimalik igal aastal jälgida tagasirajatud püsirohumaad pindalaga seotud muutusi. [Põllumajanduskultuuride loetelus](#) on välja toodud need kasvatatavad põllumajanduskultuurid (heintaimed), mida võib märkida tagasirajatud püsirohumaaks. „TAR“ märkiga põldude puhul käsitletakse püsirohumaadena kõiki selliseid põlde alates tagasirajamise esimesest päevast.

Pärandniit (varem poollooduslik kooslus) on pikaajalise niitmise, karjatamise ja puittaimestiku struktuuri kujundamise mõjul kujunenud loodusliku elustikuga püsirohumaad, mis on valdavalt kaetud niidutaimestikuga ning on niidetav või karjatatav. Tegemist on püsirohumaad tüübiga, mille üle peetakse arvestust EELISes, mitte põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registris. Pärandniidule ei kehti reegel „kuni 50 puud hektari kohta” (vt p [2.2.1.2](#)).

Väärtuslikuks püsirohumaaks loetakse:

- 1) kõrge loodusväärtusega inventeeritud püsirohumaad, kus on kujunemas looduslik taimestik ja seeläbi tagatud tingimused kõrgema liigirikkuse kujunemiseks (edaspidi *kõrge loodusväärtusega püsirohumaad*) ning
- 2) pärandniit, mille kohta on andmed kantud Eesti looduse infosüsteemi ja mis ei asu looduskaitseaduse § 4 lõike 1 punktis 1, 2, 4, 5 või 6 nimetatud kaitstaval loodusobjektidel (edaspidi *väljaspool kaitstavaid alasid asuv pärandniit*).

Väärtuslike püsirohumaade inventeerimisega alustati 2024. aasta kevadel. Inventuure viib järgneva viie aasta jooksul läbi Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi korraldatud väärtuslike püsirohumaade inventeerimise hanke võitja. Inventeerimise meetodika on välja töötanud Tartu Ülikooli teadlased LIFE projekti „Loodusrikas Eesti” raames. Maaomanikud saavad ka ise oma potentsiaalselt väärtuslikest püsirohumaadest teada anda. Rohumaad saab inventeerimiseks esitada www.heapold.ee/vpr. Maaomanikele on Tartu Ülikooli teadlaste poolt koostatud juhend väärtuslike rohumaade tuvastamiseks, mille leiab samuti <https://heapold.ee>. Maaomanike poolt teada antud väärtuslikud püsirohumaad inventeeritakse esimeses järjekorras. Inventeeritud väärtuslikest püsirohumaadest koostatakse kaardikiht, mis edastatakse PRIA-le. Väärtuslike püsirohumaadega kattuvad põllumassiivid peavad olema kantud PRIA põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse. Mõlemat liiki väärtuslike püsirohumaade info on kättesaadav PRIA põllumassiivide [veebikaardil](#). Väärtuslikud püsirohumaad leiab kaardikihilt ”Väärtuslikud püsirohumaad”.

Keskkonnatundlik püsirohumaad on Natura 2000 võrgustiku alal asuv:

- 1) püsirohumaad, mille muld on 100 protsendi ulatuses turvasmuld;
- 2) pärandniit;
- 3) kõrge loodusväärtusega inventeeritud väärtuslik püsirohumaad.

Taotlusele märgitakse keskkonnatundlik püsirohumaad maakasutuse lühendiga „TPR”.

TPR kasutusotstarvet ei tohi muuta ning nimetatud maad ei tohi üles künda. Püsirohumaad, mille muld on 100 protsendi turvasmuld, on rohukamara uuendamine lubatud üksnes pealtkülvi teel. Pärandniitu ja inventeeritud väärtuslikku püsirohumaad ei ole lubatud uuendada. Rohukamara uuendamisest tuleb PRIA-t eelnevalt teavitada. Taotleja, kes on muutnud TPR kasutusotstarvet või on sellise püsirohumaad üles kündnud, peab selle ala PRIA poolt määratud tähtjaks muutma tagasi püsirohumaaks.

Agrometsandussüsteemid püsirohumaad loetakse püsirohumaad hulka, kui sellel on täidetud üheaegselt kõik järgmised tingimused:

- 1) puid kasvatatakse reas ja puude omavaheline kaugus reas on maksimaalselt 10 meetrit;

- 2) puude ridade vaheline kaugus üksteisest on üle 15 meetri ja erinevates ridades kasvavate puude võrad ei ole omavahel liitunud;
- 3) püsirohumaal kasvavad puud ei takista põllumajanduslikku tegevust;
- 4) puude all kasvatatakse rohumaakultuure või looduslikke rohhtaimi või karjatatakse loomi;
- 5) agrometsandussüsteemil rakendatakse kohalikele normidele vastavaid agrotehnilisi võtteid ja loomakasvatuse tehnoloogiaid.

Agrometsandussüsteemi ei käsitleta püsirohumaana, kui puud kasvatatakse dekoratiivsel eesmärgil, et neid turustada enne raieküpseks saamist. Eelkõige mõeldakse siinkohal jõulupuud ja muid sarnaseid puud, mille kasvatamine võib takistada põllumajanduslikku tegevust. Nõuetekohaselt rajatud agrometsandussüsteemidele ei kehti reegel „kuni 50 puud hektari kohta”.

3. Püsikultuuridealune maa

Püsikultuuridealuse maa mõiste sisustamisel on lähtutud [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse \(EL\) nr 2021/2115](#) artikli 4 lõike 3 punktist b, millega antakse ette püsikultuuridealuse maa, sh puukoolide ja lühikese raieringiga madalmetsa alade, määratlemise üldine raamistik.

Püsikultuuridealune maa on külvikorruga hõlmamata maa, millel kasvatatakse ühel kohal vähemalt viis järjestikust aastat põllumajanduskultuure, mis annavad korduvat saaki. Püsikultuuridealuse maa hulka loetakse viljapuud, marjapõõsad, puukool ja lühikese raieringiga madalmets. Taotlusel märgitakse püsikultuuridealune maa maakasutuse lühendiga „PK“. Püsikultuuridealuse maa hulka ei loeta püsirohumaad ega püsikarjamaad.

Puukool on noorte puittaimedega kaetud maa, millel taimi kasvatatakse avamaal vahetult mullas hilisema ümberistutamise eesmärgil. Toetusõiguslikud ei ole need pinnad, millel kasvatatakse metsakultuure oma tarbeks.

Lühikese raieringiga madalmets on maa, millel kasvatatakse paju (*Salix*) ning millel tehakse raiet vähemalt igal viiendal aastal alates istandiku rajamisest või viimase raie tegemisest. Madalmetsa võib rajada ja kasvatada põllumajandusmaal, kui ridade vaheline kaugus üksteisest on kuni kümme meetrit ning sellel tehakse raiet vähemalt igal viiendal aastal alates istandiku rajamisest või viimase raie tegemisest. Kui hiljemalt viiendal aastal alates istandiku rajamisest või viimasest raiest uut raiet ei tehta, arvestatakse, et põllumajandusmaa ei olnud toetusõiguslik ka eelmisel neljal aastal ning varasematel aastatel makstud toetused nõutakse tagasi. Nimetatud madalmetsa rajamine ja kasvatamine peab olema kooskõlas maaparandusseaduses ja looduskaitseaduses sätestatuga.

Agrometsandussüsteem püsikultuuridealusel maal loetakse püsikultuuridealuseks maaks, kui on täidetud üheaegselt kõik järgmised tingimused:

- 1) viljapuud ja marjapõõsaid kasvatatakse reas;
- 2) reavahedes kasvatatakse põllumajanduskultuure või rohumaakultuure või looduslikke rohhtaimi või karjatatakse loomi;
- 3) agrometsandussüsteemil rakendatakse kohalikele normidele vastavaid agrotehnilisi võtteid ja loomakasvatuse tehnoloogiaid.

2.2.1.2. Maastikule iseloomulikud vormid ja elemendid

Toetusõigusliku põllumassiivi pindala hulka arvatakse lisaks põllumajandusmaale:

1. põllu sees või põldude vahel paiknev kuni 2 meetri laiune hekk, kraav, piire, traditsiooniline maastikuobjekt või muu maastikule iseloomulik vorm. Piirete all peetakse näiteks silmas teatud piirkondadele omaseid kiviaedu. Traditsioonilisteks maastikuobjektideks on näiteks puude või põõsaste read. Karjateed arvestatakse olenemata nende laiusest põllu pindala

sisse;

2. maaeluministri 21.12.2022. a määruse nr 68 „[Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuded, kohustuslikud majandamisnõuded ning töö- ja tööhõivetingimustega seotud nõuded ja tööandja kohustused](#)” (edaspidi *määrus nr 68*) § 6 lõigetes 1–4 ning lõigetes 6–11 nimetatud maastikuelemendid. Nendeks maastikuelementideks on põllusaar, metsasiil, puude rida, hekk, kraav, puhastuslodu ja settebassein, kiviaed; [looduskaitseaduse](#) §-s 4 sätestatud kaitstavad looduse üksikobjektid, milleks on üksik puu, kivi (sh rahn või kiviakn) ja allikas; [muinsuskaitseaduse](#) §-s 11 sätestatud kinnismälestised, milleks on matusepaik, muistne põld, lohukivi, kultusekoht, tee ja sild ning pärandkultuuriobjektina kaardistatud mälestuskivi, pärimustega allikas, puu, kivisild, kivitruup, munakivitee ja karjatanum.

Maastikuelementide alune pindala arvestatakse põllumassiivi maksimaalse toetusõigusliku pindala hulka;

3. põllumassiivi maksimaalse toetusõigusliku pindala hulka arvatakse ka põld, kus ühe hektari kohta ei kasva rohkem kui 50 puud. Puuks loetakse vähemalt 1,3 meetri kõrgust puittaimet. Agrometsandussüsteemi puhul arvatakse põllumassiivi maksimaalse toetusõigusliku pindala hulka ka selline ala, kus ühe hektari kohta kasvab rohkem kui 50 puud. Viimasel kahel aastal aktiivses kasutuses olnud põllumassiivide piire näeb PRIA põllumassiivide [veebikaardil](#).

2.2.1.3. Põllumassiivi hulka ei arvestata

Põllumassiivi pindalast arvatakse maha põllumassiivil paiknevad järgmised maa-alad, millel põllumajanduslik tegevus ei ole võimalik või mida kasutatakse valdavalt mittepõllumajanduslikuks tegevuseks:

- 1) üle 0,01 ha suurune maa-ala, sealhulgas maa-ala, millel kasvavad puittaimed võrade liitusega vähemalt 30 protsenti;
- 2) alla 0,01 ha suurused maa-alad, kui nende pindala põllumassiivil kokku ületab 0,01 ha, sealhulgas alla 0,01 ha suurused maa-alad, millel kasvavate puittaimede võrad on omavahel liitunud.

Antud tingimust ei kohaldata nõude „kuni 50 puud hektari kohta“ rakendamisel. See tähendab, et üksikute puude alust maa-ala ei liideta kokku ega arvata seda põllumassiivi toetusõiguslikust pindalast maha, kui puudealune pindala kokku ületab 0,01 ha. Seega aladel, kus puittaimede võrade liitus jääb alla 30 protsendi (ei ole metsastunud ega võsastunud) ning kus põllumajanduslik tegevus on võimalik, loetakse kokku puude arv ning kui see jääb lubatud arvu piiridesse, käsitletakse seda ala toetusõiguslikuna.

Maa-alad, mis on alla 0,01 ha suurused ja millel kasvavate puittaimede võrad on omavahel liitunud, arvatakse toetusõiguslikust pindalast välja juhul, kui nende pindala põllumassiivil kokku ületab 0,01 ha. Nende hulka ei arvestata eraldiseisvaid ja selgelt eristuvaid üksikuid puid. Alla 0,01 ha suuruste maa-alade hulka, mis kokku liites ületavad 0,01 ha, arvatakse nt kiviakn, püsivalt liigniiske ala, maapinnas olev süvend, püsivalt ühel kohal olev masinapark, lõkkeplats, oksahunnikud jms maa-ala, millel põllumajanduslik tegevus ei ole võimalik. Põllumajanduslik tegevus ei ole võimalik ka sellistel aladel, mis on puittaimedega tihedalt kaetud. Selliste alade hulka loetakse alad, millel kasvavate puittaimede võrade liitus on vähemalt 30 protsenti, näiteks puude-põõsaste grupp ja võsa. Selliste alade hulka arvatakse ka madalatest puittaimedest moodustunud põõsastikud, nagu näiteks kadakad ja põõsasmaranad ning nii looduslikult kasvavad kui ka istutatud puittaimedega kaetud alad;

- 3) sõltumata pindalast tuleb põllu pindalast välja arvata ka eelmisest aastast seisvad heina- ja silopallid, ühel kohal hoitavate põllumajandusmasinate alune maa, taimestikuta kivihunnikud, tiigid, pidevalt liigniisked alad jms objektid.

Valdavalt mittepõllumajanduslikuks tegevuseks kasutatavate maade määramise kriteeriumid

Loetelu kehtestamisel on aluseks võetud järgmised kriteeriumid, mille alusel on võimalik hinnata erinevate maade toetusõiguslikkust:

- elemendi suurus (ruumiline ulatus), laad, füüsilised omadused. Kriteerium annab võimaluse hinnata objekti või elemendi suurust ja omadusi, sh kas tegemist on inimtegevuse tulemusena tekkinud ehitisega. Ka komisjoni juhised toetavad selle kriteeriumi rakendamist mittetoetusõiguslike elementide hindamiseks;
- põllumajandusmaa hoidmine karjatamiseks või harimiseks sobilikus seisukorras ilma tavapärasest erinevaid agrotehnilisi võtteid või masinaid kasutamata. Selle kriteeriumi alusel hinnatakse, mis ulatuses ja vahenditega on võimalik selliseid alasid uuesti põllumajanduslikku kasutusse võtta. Seejuures hinnatakse, kas lisaks tavapärastele agrotehnilistele võtetele ja masinatele on vajalik kasutada lisavahendeid ja kas tekivad lisakulud;
- ajaline kriteerium. Hinnatakse elemendi või objekti püsivust ajas. Näiteks, kas tegemist on lühi- või pikaajaliste (sh püsivate või ajutiste) elementide või objektidega. Komisjoni üldiste reeglite kohaselt hinnatakse elemendid või objektid püsivaks, kui need on püsivalt ühel kohal ning nähtavad ja tuvastatavad vähemalt kahel viimasel aastal (ortofotodel, asukohamärgisega fotodel või kohapealses kontrollis). Teisisõnu loetakse püsivaks elemendid või objektid, mis on tuvastatud kahel järjestikusel aastal või nad on rajamise aastal püsiva iseloomuga;
- tegevuse eesmärk, maa kasutus- ja sihtotstarve. Oluline on hinnata tegevuse peamist eesmärki. Teisisõnu, kas tegemist on põllumajandusliku tegevusega (nt põllumajanduskultuuri kasvatamine või loomapidamine) või muul eesmärgil tehtava tegevusega (nt elektritootmine, puhke- või rekreatsioonialana kasutatav ala, majapidamise teenindusala). Lisaks hinnatakse maa kasutus- ja sihtotstarvet, mille alusel on võimalik kindlaks teha, kas tegemist on maakatastri kõlvikute kaardi järgi määratud tootmismaa, loodusliku rohumaa või haritava maaga;
- eristatavus tavapärasest põllumajandusmaast (sh maakasutus). See kriteerium võimaldab eelkõige eristada põllumajanduslikku maakasutust (nt põllumaa, püsirohumaa, püskultuuridealune maa) muust maakasutusest (nt metsamaa). Lisaks hinnatakse selle kriteeriumi puhul, kas sellised alad on eraldatud või piiritletud taraga või muul moel, kas alal paikneb mittepõllumajanduslikule tegevusele viitavaid objekte jne;
- maaga seotud hooldamis- või harimisvõtted. Maa hooldamis- ja harimisvõtete põhjal saab hinnata, kas need on otseselt seotud põllumajandusliku tegevusega (nt kasvatatakse põllumajanduskultuuri, varutakse loomasööta, peetakse loomi) või kasutatakse maad hoopis valdavalt mittepõllumajanduslikuks tegevuseks ja mittepõllumajanduslikul eesmärgil (nt kui maad hooldatakse eesmärgiga kasutada seda sportimiseks, puhkealana, või kasutatakse maad elektritootmiseks). Selle kriteeriumi puhul hinnatakse, kas alal, millel asetsevad elemendid või objektid, on võimalik põllumajandusliku tegevusega tegeleda samamoodi nagu sellistel aladel, millel elemendid või objektid puuduvad.

Toetusõiguslikuks põllumajandusmaaks ei loeta:

1. inimtekkelise ehitise alust maa-ala (nt majad, hooned, tuulikud). Inimtekkeliste ehitiste hulka ei loeta [määruse nr 68](#) § 6 lõigetes 1–4 ja lõigetes 6–11 kirjeldatud maastikuelemente, milleks võivad olla eelkõige muinsuskaitseaduses sätestatud kinnismälestised või pärandkultuuriobjektina kaardistatud objektid;

2. päikesepaneelide alust maa-ala. Selliseks maa-alaks loetakse:

1) paneeli- või paneelidealust maad koos seda ümbritseva aia või selgelt eristuva harimispiiriga;

2) paneelialust maad koos seda ümbritseva ühe meetri laiuse alaga (arvestatakse paneeli välimisest küljest), kus kahe või enama paneeli omavaheline kaugus on üle 13 meetri või tegemist on üksiku paneeliga ja puudub paneeli või paneele ümbritsev aed või selgelt eristuv harimispiir;

3) paneelidevahelist maad koos paneelialuse maa ja seda ümbritseva ühe meetri laiuse alaga (arvestatakse paneeli välimisest küljest), kus kahe või enama paneeli omavaheline kaugus on kuni 13 meetrit ning puudub paneele ümbritsev aed või selgelt eristuv harimispiir.

Päikeseparkide hindamisel kasutab PRIA lisainfona ka maakatastris olevate kõlvikute infot. Maakatastri kõlvikute kaardil on päikesepargid üldjuhul kõlvikutüübiga õuealad ja katastri sihtotstarve on tootmismaa, mille kohaselt ei arvestata päikesepaneeli ja -paneelide alust maad toetusõigusliku põllumajandusmaa hulka;

3. õueala. Õuealaks loetakse elu-, ühiskondliku- või tootmishoone või rajatise juurde kuuluvat või selle püstitamiseks mõeldud ühtset maa-ala. Erandkorras saab olla toetusõiguslik õuealale jääv vähemalt 0,30 hektari suurune puu-, marja- ja köögiviljaaiaga maa-ala. Siiski peab taotleja arvestama tingimusega, et tal peab otsetoetuste taotlemiseks olema kokku vähemalt üks hektar põllumajandusmaad. Ilulisel ja rekreatiivsel eesmärgil rajatud õueala pole toetusõiguslik;

4. haljasala. Haljasalana käsitletakse madal- või kõrghaljastusega ala, mida kasutatakse rekreatiivsetel eesmärkidel ning millele on iseloomulikud ilutaimed. Haljasalad, sh pargid, puisteed, kalmistud, muruväljakud, kiige- ja lõkkeplatsid ei ole toetusõiguslikud, kuna nende peamine eesmärk on rekreatiivne vm mittepõllumajanduslik eesmärk;

5. golfiväljakuid. Golfiväljakud loetakse samuti mittetoetusõigusliku põllumajandusmaa hulka, kuna neid kasutatakse peamiselt rekreatiivsel vm mittepõllumajanduslikul eesmärgil;

6. liigniiskeid alasid. Liigniiske on ala, millel veerohkuse tõttu mullas ei ole võimalik teha põllumajanduslikke töid agrotehniliselt õigel ajal ja viisil. Liigniisked alad jagatakse järgmiselt:

- pidevalt liigniisked alad. Alad, millel liigse vee tõttu ei ole võimalik põllumajanduslikku tegevust (rohumaade puhul niitmist või karjatamist, põllukultuuride puhul kultuuri rajamist, harimist ja koristust) läbi viia. Põllumajandusmaa hulka ei loeta tiike, mudaseid/soiseid alasid ja roostikke/kõrkjastikke. Pidevalt liigniisketes tingimustes toimub ka soostumine ning neid alasid on võimalik tuvastada iseloomuliku taimestiku järgi;
- ajutiselt liigniisked alad. Ajutiselt liigniiskeid alasid ei kustutata registrist. Küll aga tuleb taotlejal sellistele aladele toetuse taotlemisel objektiivselt hinnata, kas toetuse taotlemise aastal on võimalik seda põllumajandusmaad ka põllumajanduslikuks tegevuseks kasutada;

7. valatud põrandaga kasvuhooneid, kuna tegemist on ehitistega. Toetusõiguslikud on vaid muldpinnaga kasvuhooned, kus taimi kasvatatakse mullas. Kasvuhooned, kus taimi

kasvatatakse näiteks kivivillal või kasutatakse hüdroponilist süsteemi, ei ole toetusõiguslikud. Samuti ei ole toetusõiguslikud sellised kasvuhooned, kus mullapind on kinni kaetud peenravaibaga ja taimed kasvavad pottides;

8. ladustatud heina- ja silopallide ning -pakkide alust maa-ala. Need tuleb põllumajandusmaalt eemaldada hiljemalt järgmise aasta toetuse taotlemise ajaks. Varasemate aastate heina- ja silopallide ning -pakkide alune pindala arvestatakse toetusõiguslikust pindalast välja;

9. staadioneid, spordiväljakuid, lennuvälju. Erandiks võivad olla väga vähese kasutusega väikelennuväljad ja spordiplatsid, mis on muru/heinakattega ja millel toimuv põhitegevus on põllumajandus. Otsus toetusõiguslikkuse kohta tehakse juhtumipõhiselt;

10. metsakultuuride kasvatamist, v.a lühikese raieringiga paju (*Salix*). Jõulupuudele ei ole võimalik põllumajanduslikke toetuseid taotleda. Põllumajandusmaal asuvad puukoolid, mille eesmärgiks on hilisem taimede ümberistutamine, on toetusõiguslikud. Toetusõiguslikud ei ole need pinnad, millel kasvatatakse metsakultuure oma tarbeks. Maarjakase alune maa on toetusõiguslik juhul, kui seal kasvatatakse taimi istutusmaterjalina ehk seemikute, istikute või heistritena (vähemalt 1,5 m kõrgune suuremõõtmeline istutusmaterjal). Maarjakase istandus, kus taimed jäävad samale kasvukohale kuni puiduks koristamiseni, ei ole toetusõiguslik.

Puittaimestikuga seotud toetusõigusliku maa arvestamine

Üksikute puudega põldu käsitletakse toetusõiguslikuna, kui puude arv toetusõigusliku hektari kohta ei ületa kindlat maksimumtihedust. See tähendab, et põllumassiivi maksimaalse toetusõigusliku pindala hulka arvatakse põld, kus ühe hektari kohta ei kasva rohkem kui 50 puud, v.a agrometsandussüsteemidel.

Metsaks, võsaks või põõsastikuks loetakse vähemalt 0,01 ha suurused alad, kus puittaimede võrastiku liitus on vähemalt 30 protsenti. Eraldiseisvaks puuks loetakse selgelt eristuvad puud ja põõsad, mis on vähemalt 1,3 meetri kõrgused. Üldjuhul on vähemalt 1 meetri laiuse võraga puude kõrguseks vähemalt 1,3 meetrit. Puittaimestiku vahelisel alal peab kasvama rohttaimestik või peab seal olema haritav maa. Puude tihedust arvestatakse kogu selle põllu pinna suhtes, millel paiknevad eraldiseisvad puud ja põõsad.

Eraldiseisva puittaimena ei käsitleta juhtusid, kui puude või põõsaste tihedus vastab metsa (sh võsa) või puittaimede grupi (puude ja põõsaste grupp) tingimustele. Põõsastike all peetakse silmas vähemalt 30-protsendilise võrastiku liitusega madalate puittaimedega, sh kadakatega ja põõsasmaranatega, kaetud vähemalt 0,01 ha suuruseid maa-alasid.

Toetusõigusliku pindala määramine neil aladel, kus esineb puudegruppe ja üksikuid puid

1. PRIA geoinfosüsteemis digitaliseeritakse põllumassiivi välispiir (joonisel 1 on välispiir tähistatud kollase joonega).

Joonis 1. Puudegrupid ja üksikud puud

2. Määratletakse kõik vähemalt 0,01 ha suurused alad, kus puude või põõsaste võrade liitus on suurem kui 30% (joonisel 1 tähistatud punase joonega). See tähendab, et määratletakse alad, kus puude/põõsaste grupi pindalast moodustab võrade pindala vähemalt 30% või rohkem. Sellised alad digitaliseeritakse geoinfosüsteemis ja arvestatakse põllumassiivi toetusõiguslikust pindalast välja.
3. Määratletakse puudega kaetud alad, mis eraldi võetuna on alla 0,01 ha, kuid kokku liites moodustavad üle 0,01 ha suuruse pinna (joonisel 1 tähistatud sinise joonega). Niisuguse ala hulka arvestatakse puud siis, kui neid ei saa käsitleda üksikute puudena, kuna mitme puu või põõsa võrad on omavahel liitunud. Sellised alad digitaliseeritakse geoinfosüsteemis ja arvestatakse põllumassiivi toetusõiguslikust pindalast välja.
4. Loetakse kokku kõik üksikud puud ja põõsad, mis leiduvad allesjäänud toetusõiguslikul pinnal (joonisel 1 tähistatud kollase ringiga). Põllumassiivi maksimaalse toetusõigusliku pindala hulka arvatakse põld, kus üksikute puude tihedus ühe hektari kohta ei ületa 50 puud. Kui puude arv on hektari kohta üle 50, pole põld toetusõiguslik. Üksikuks puuks toetusõigusliku pindala määramise tähenduses loetakse vähemalt 1,3 meetri kõrgune või selgelt eristuva vähemalt 1-meetrise võra läbimõõduga puu või põõsas, kui puudevahelisel alal on rohttaimestik või haritav maa. Üks ja sama puu ei saa olla samaaegselt üksik puu ja kuuluda puudegruppi. Juhul, kui puid on võimalik loendada visuaalselt ja sealjuures hinnata, et neid ei ole ühe hektari kohta üle 50, siis neid geoinfosüsteemi ei salvestata ja need ei kajastu ka PRIA avalikul veebikaardil põllumassiivi andmetes.
5. Põllumassiivi maksimaalne toetusõiguslik pindala arvutatakse 0,01 ha täpsusega järgmiselt:

$$S = S_v - S_M - S_{MI}$$

kus

S - põllumassiivi maksimaalne toetusõiguslik pindala,

S_v - põllumassiivi välispiiri sisse jääv pindala,

S_M - üle 0,01 ha suuruste mittetoetusõiguslike alade pindalade summa,

S_{MI} - alla 0,01 ha suuruste mittetoetusõiguslike alade pindalade summa, kui see on kokku üle 0,01 ha.

Antud näite puhul $S = 3,22 - (0,02 + 0,02 + 0,55) - (0,004 + 0,007) = 2,62$ ha,

kusjuures üksikud puud arvestatakse toetusõigusliku pindala hulka, sest nende arv ei ületa 50.

6. Põllumassiivil kokku loetud puude arv jagatakse põllumassiivi pindalaga. Kui see on üle 50, ei ole põllumassiiv toetusõiguslik ja see kustutatakse põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrist.

2.2.2. Kuidas põllumajandusmaad registrisse kanda?

Kui olete kasutusele võtnud põllumajandusmaad ja soovite sinna toetusi taotleda, peate esitama PRIAle avalduse põllumassiivi kandmiseks põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse. Põllumassiivi minimaalne toetusõiguslik pindala on 0,30 ha. Põllumassiivide üle peab arvestust PRIA. Arvestust peetakse taotlejapõhiselt. Taotlejapõhine põllumassiiv tähendab seda, et juhul, kui samale põllumassiivile taotleb toetusi mitu taotlejat, siis jagatakse põllumassiiv taotlejapõhiseks. Sellisel juhul säilitatakse ühele põllumassiivile endine 11-kohaline unikaalne numberkood ja ülejäänud põllumassiividele antakse uued unikaalsed numberkoodid.

PRIAle tuleb avaldus esitada ka juhul, kui põllumassiivi toetusõiguslik pindala on suurenenud (näiteks olete eemaldanud võsatuka, kivihunniku) või vähenenud (näiteks on põllumassiivil võsa, tee, ehitis vms mittetoetusõiguslik ala). Kui kõige uuema ortofoto järgi on näha, et avaldus hõlmab ka mittetoetusõiguslikke alasid, suunatakse põllumassiiv kohapealsesse kontrolli või palutakse taotlejal saata Iva äpiga tehtud asukohamärgisega fotod. Enne kohapealset kontrolli määratakse põllumassiivi piir vastavalt teie avaldusele. Peale kohapealset kontrolli muudetakse piiri vastavalt kontrolli tulemustele. Kui taotlemise ajaks pole kohapealset kontrolli teostatud, tuleb sõltumata põllumassiivi suurusest toetusi taotleda vaid realselt teie põllumajanduslikus kasutuses olevale pinnale. Uue põllumassiivi registrisse kandmisel või põllumassiivi suurendamisel ei tohi esitada avaldust enne, kui maa on heas põllumajanduslikus korras – võsa, raiejäätmed ja kännud on eemaldatud. PRIA ei saa registrisse kanda maad, mis pole heas põllumajanduslikus korras. Kui avaldus esitatakse enne seda, siis lükkab PRIA selle tagasi.

Uute maade kasutuselevõtmise korral palub PRIA teilt kinnitust maakasutusõiguse olemasolu kohta. Kinnituses tuleb täpsustada, millise maakasutusõigusega on tegemist (vt ka p 2.2.4). Kui maakasutusõigus tekib kokkuleppe või lepingu alusel, tuleb lisada ka lepingu teise osapoolle nimi ja kontaktandmed.

Avalduse esitamise võimalused:

- esitage avaldus elektrooniliselt [e-PRIA](#) teenuses „Põllumassiivide muudatused“ (leitav e-PRIA → Pindalateenused → Põllumassiivide muudatused);
- saatke kiri/avaldus e-posti aadressil maa@pria.ee;
- saatke avaldus posti teel PRIA põldude registrile (Tähe 4, Tartu, 51010);
- viiige avaldus lähimasse PRIA esindusse või esinduse postkasti. Kui soovite esindust külastada või kohtuda meie teenistujaga, palume aeg eelnevalt broneerida. Esindused on avatud vaid broneeringu alusel ning ilma broneeringuta vastuvõttu ei toimu. Aega saab

broneerida kas PRIA kodulehe kaudu aadressil <https://www.pria.ee/broneering> või helistades PRIA infotelefonil 1737.

Küsimuste korral helistage PRIA infotelefonil 1737.

Paberavalduse vormistamiseks leiate põllumassiivi piiri muutmise avalduse vormi PRIA kodulehelt [siit](#).

Määruse nr 68 § 6 lõigetes 1, 2, 3, 4, 6 või 8 kirjeldatud nõutetkohased maastikuelemendid – põllusaar, metsasiil, puude rida, hekk, kraav, kiviaed – kantakse põllumassiivide registrisse ilma taotleja avalduseta.

Juhul, kui maastikuelement põllumassiivi kaardil ei kajastu, tuleb taotlejal esitada PRIA-le avaldus. Selleks saate kasutada e-PRIA teenust „Põllumassiivide muudatused“. Avalduses palume ära näidata põllumassiivi numbri ja maastikuelemendi tüübi ning lisaks märkida nende maastikuelementide pindala ja asukoht.

Avaldusega kaasas oleval kaardil peavad põllud olema selgelt piiritletud. Avaldusele märgitav põld peab olema selgelt eristatav teise maakasutaja või maakasutusviisi suhtes. Seda eelkõige juhul, kui tegu on ühel põllumassiivil asuvate, kuid erinevate põllumajandustootjate kasutuses olevate rohumaadega. Kahtluste ja vaidluste korral on otsuse aluseks kohapealse kontrolli tulemused. Kui taotleja või tema esindaja viibib kohapealse kontrolli juures, peab ta olema valmis vajadusel järelevalveametnikule ette näitama põllu piiri.

Kui taotleja soovib taotlemisel maastikuelemendid arvata toetusõigusliku põllu pindala hulka, tuleb põld joonistada nii, et maastikuelemendid on põllu sees.

2.2.3. Põllumassiivide uuendamine

PRIA uuendab põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrit uute ortofotode, satelliidifotode, maakasutusotstarbe piiri, maakasutusõiguse, kohapealse kontrolli ettepanekute ja taotlejate avalduste põhjal. Registri aluseks on ortofotod, mida uuendatakse vähemalt kord kahe (erandjuhtudel kolme) aasta jooksul, et hoida register ajakohasena ning teha kontrollide taotlustes esitatud põllumajandusmaa üle. 2026. aasta aprilli seisuga on registri aluseks olevad kõige vanemad fotod tehtud 2024. aastal ning kõige uuemad 2025. aastal, va Kagu-Eesti idapiiri äärne ala, kus on fotod tehtud 2023. aastal. Kõige värskemate (uuemate) ortofotode põhjal tuvastatakse erinevused registris oleva pinna ja looduses oleva reaalse olukorra vahel ning korrigeeritakse vajadusel põllumassiivide piire.

Kui põllumassiivile on rajatud/tekkinud visuaalselt tuvastatavad püsiobjektid (nt alalised teed, tiigid, liigniisked alad, mets, hooned, tehnorajatised, sh päikesepaneelide alune maa), siis toetusõiguslikku põllumassiivi pindala registris vähendatakse. Registriandmete kontrolli teeb PRIA aastaringselt ning tehtud muudatused on jooksvalt näha [PRIA avalikul veebikaardil](#).

Põllumassiivide registritele peab toetuse taotleja teada andma kõikidest põllumassiivil toimunud maakasutuse muutustest (võsa, teed, ehitised, veekogud jms). Vastavalt [ELÜPSi](#) § 113 lõikele 7 tuleb muutuse puhul viivitamata esitada avaldus andmete muutmiseks.

Põllumassiivide kaart näitab registris oleva põllumassiivi maksimaalset toetusõiguslikku pindala hektarites (täpsusega kaks kohta pärast koma). Piire muudetakse maakasutusepõhiseks ka põllumassiivide jagamisega. Sellisel juhul moodustatakse püsirohumaast (maakasutusega PR), sealhulgas tagasi rajatavast püsirohumaast (maakasutusega TAR) ja keskkonnatundlikust püsirohumaast (maakasutusega TPR), põllumaast (maakasutusega põllumaa – P ja mustkesa – M) ja püsi kultuuride alusest maast (maakasutusega PK) eraldiseisvad põllumassiivid. Selline jagamine on vajalik tingimuslikkuse jt nõuete täpsemaks jälgimiseks toetuste menetlemisel.

Kui te ei nõustu registris tehtud muudatusega, on teil vastavalt [haldusmenetluse seaduse](#) §-le 75 võimalik haldustoiming vaidlustada. Seda saab teha 30 päeva jooksul alates toimingust teadasaamisest. Kui vaidemenetluses tehtud otsus ei ole teile sobiv, on teil vastavalt [halduskohtumenetluse seadustikule](#) 30 päeva jooksul võimalik esitada kaebus halduskohtule. Enne kaebuse esitamist halduskohtule on vaidemenetlus kohustuslik. Esitatavas vaides tuleb põhjendada, miks te ei soovi põllumassiivide piire muuta. Seejuures peab arvestama mittetoetusõiguslike elementide aluste pindalade (mets, võsa, ehitised jms) registrist mahaarvamise ja asjaoluga, et pindalatoetuseid saab ainult põllumajandusmaale, mida kasutate õiguslikel alustel.

2.2.4. Põllumajandusmaa kasutusõigus

Toetust võib taotleda põllumajandusmaa kohta, mida teil on õigus kasutada taotluse esitamise aasta 15. juuni seisuga. Toetuse saamise eeldusteks on nii põllumajandusmaa kasutusõiguse omamine kui ka sellel maal põllumajandusliku tegevusega tegelemine. Kui rendileping ei kehti taotlemise aasta lõpuni, kuid taotleja on vajalikud tööd teinud ja nõuded täitnud, siis üksnes rendilepingu lõppemine enne kalendriaasta lõppemist toetuse saamise õigust ei välista, kuid tuleb jälgida, et toetusmeetmete nõuded on erinevad ja sõltuvalt toetuse saamise tingimustest vastutab nõuete täitmise võimalikkuse eest taotleja.

Kasutusõigus on maa omanikul, maa rentnikul (põllumajanduslik rendileping) või muul õiguslikul alusel maa kasutajal (kasutusvaldus, tasuta kasutamise leping jne). Kui taotlejal puudub põllumajandusmaa kasutusõigus, kuid vaatamata sellele hakkab ta maad harima ning taotleb põllumajandusmaa kohta toetust, rikub ta omandiõigust ning selle maa osas jäetakse taotlus rahuldamata. Toetuse saamise eeldusteks on nii maa kasutusõiguse omamine kui ka maal põllumajandusliku tegevusega tegelemine ja sellega seotud kulutuste tegemine.

Maa kasutusõigust kontrollitakse nii administratiivses kontrollis, aga ka kohapealse kontrolli käigus. Kui samale põllumajandusmaale esitavad taotluse kaks isikut ja selline vastuolu selgub PRIA administratiivse kontrolli käigus, saadab PRIA mõlemale isikule kirjaliku järelepärimise, millega küsitakse omandi- või kasutusõigust tõendavaid dokumente. Nende põllumajandusmaade osas, mille kasutamiseks puudub taotlejal õiguslik alus, jäetakse taotlus rahuldamata. Piisava tõendusmaterjali puudumisel võib jätta mõlemad taotlused rahuldamata.

Taotleja peab lisaks kasutusõiguse tõendamisele olema valmis esitama ka tõendeid maa tegeliku kasutamise kohta. Kui sama põllu kohta on samal perioodil (läbi erinevate toetuste) taotlenud toetuseid erinevad taotlejad, st kui eri isikud on deklareerinud, et maa on nende kasutuses, tuleb PRIA-l välja selgitada tegelik toetatavate põllumajanduskultuuride kasvataja.

Põllumajandusmaa kasutamisenähtetakse maa õiguspärasest kasutamisest omandiõiguse alusel või mõnel muul asjaõigusest tuleneval alusel või võlaõiguslikul alusel, mis peab olema tuvastatav pindalatoetuse taotluse esitamise aasta 15. juuni seisuga.

Rõhutame, et tegeliku maa kasutamise nõuet ja maakasutuse õigusliku aluse nõuet tuleb mõista kumulatiivsetena, mitte alternatiivsetena. Vastupidine tõlgendus moonutaks (pindala)toetuse otstarvet ja toetusega taotletavat eesmärki, kuna siis saaks sama maatüki eest õiguspäraselt toetust taotleda mitu isikut üheaegselt. Eeltoodust tulenevalt ei saa taotleda toetust maale, mille osas ei ole taotlejal 15. juuni seisuga kehtivat maakasutusõigust. Samuti ei saa mõistet „kasutab“ mõista üksnes maatüki tegeliku kasutamise tähenduses, jättes kasutuse õiguspärasuse tähelepanuta.

Näiteks olukorras, kus maa omanik on andnud maa rendilepingu alusel kasutada teisele isikule, kes sellel maal põllumajanduslikku tegevust teostab, siis antakse toetust rentnikule, sest viimase

puhul on täidetud mõlemad tingimused – tema kasutab maad põllumajandusliku tegevuse läbiviimiseks ja tal on rendilepingu näol ka õiguslik alus sellel maal tegutsemiseks. Seevastu maa omaniku puhul on täidetud ainult üks tingimus – talle kuulub maa omandiõigus, kuid ta ei tegele sellel maal põllumajandusliku tegevusega.

Juhime tähelepanu, et eraomandis oleva maa ning riigimaa kasutusse andmise ja võtmise korrad erinevad olulisel määral.

Eraomandis oleva maa kasutada andmine

Rendisuhteid reguleerib [võlaõigusseadus](#) (§ 339–360). Seadus ei kehtesta rendilepingule kohustuslikku vormi, see võib olla nii suuline kui ka kirjalik. Suulise rendilepingu puhul tuleb arvestada, et kokkuleppe (lepingu) olemasolu peab vajadusel tõendama isik, kes tahab lepingualusele maale toetust saada. Kui taotleja ei suuda tõendada suulise rendilepingu olemasolu, loetakse, et rendileping puudus. Võimalike segaduste ja vaidluste vältimiseks soovitame lepingud sõlmida kirjalikult. Sama kehtib ka lepingute ülesütlemise kohta.

Rendisuhete juures on oluline ka see, et rendileandja vahetumisel rendilepingu kehtivus ei lõpe. Seega juhul, kui maa uus omanik soovib võtta ise maa kasutusse või anda selle omakorda rendile, tuleb tal eelmise rendileandja ja rentniku vahel sõlmitud rendileping üles öelda.

Lepingusse tuleb kindlasti kirjutada täpsed andmed rendileandja ja rendilevõtja kohta, nende õigused (õigus taotleda pindalatoetusi) ja kohustused, lepingu jõustumise kuupäev ja kehtivus ning andmed rendile antava maa kohta. Lepingule tuleb lisada katastriüksuse plaan, kus on tähistatud rendileantav maa.

Kasutusvaldust reguleerib [asjaõigusseadus](#) (§ 201–224), tasuta kasutamise lepingut [võlaõigusseadus](#) (§ 389–395).

Riigimaa kasutada andmine

Riigi omandis olevale maale saab kasutusõigus tekkida kahel viisil.

1. Kasutusvalduse seadmisega (vastavalt Vabariigi Valitsuse 31.01.2005. a määrusele nr 24 „[Riigimaa kasutusvaldusesse andmise ja riigimaale kasutusvalduse seadmise kord](#)“). Maale kasutusvalduse seadmise leping sõlmitakse kirjalikus vormis (määruse nr 24 § 17) ning see kantakse kinnistusraamatusse. Määruse nr 24 § 16 lg 3 p 4 kohaselt peab maale kasutusvalduse seadmise leping sisaldama mh kasutusvaldusesse saaja kohustust mitte anda maad rendile või teisele isikule kasutuseks. Alates 2020. aastast on [maareformi seaduse](#) § 34¹ lõike 6² alusel sätestatud erand vaid füüsilisest isikust kasutusvaldajate suhtes, kes võivad anda kasutusvaldusesse antud maad kasutusvaldajaga sõlmitud kirjaliku lepingu alusel kasutusele isikule, kes jätkab põllumajanduslikku tootmist sellel maal ning on kasutusvaldaja sugulane või abikaasa või juriidiline isik, mille kogu aktsia- või osakapitalist või hääle koguarvust kuulub enamus kasutusvaldajale, tema sugulasele või abikaasale. Kasutusvaldaja peab kasutusvalduse seadjat teavitama maa kasutusse andmisest ja edastab talle lepingu kuu aja jooksul pärast selle sõlmimist.
2. Kasutuslepingu alusel (vastavalt riigivaraseaduse regulatsioonile). [Riigivaraseaduse](#) § 24 lõike 1 kohaselt peab kasutusleping olema sõlmitud kirjalikus vormis. [Riigivaraseaduse](#) § 15 lõike 5 kohaselt peab riigivara valitseja sätestama kasutuslepingus tingimuse, et kasutaja võib anda vara kolmanda isiku kasutusse allkasutuslepingu alusel üksnes juhul, kui selleks on riigivara valitseja kirjalik nõusolek ja allkasutuslepingus lepatakse kokku lepingu avalikustamises avaliku teabe seaduse kohaselt. Kinnisasja allkasutuslepingu registreerib ja avalikustab riigivara valitseja riigi kinnisvararegistris, välja arvatud juhul, kui avaliku teabe seaduse alusel ei tule lepingut või selle osa avalikustada.

Erinevalt eraomandis olevatest maadest peab riigi omandis olevate maade kasutamiseks olema sõlmitud kirjalik leping.

Oluline on ka tähele panna, et taotlejad või maa kasutamisest huvitatud isikud peavad näitama üles piisavat hoolsust ning veendumat, et isik, kellega nad kasutuslepingu sõlmivad, on õigustatud maad neile kasutada andma. [Asjaõigusseaduse](#) § 55 lõike 1 kohaselt on kinnistusraamat avalik ning igaühel on õigus kinnistusraamatu andmetega tutvuda. See tähendab, et igaühel on õigus saada teavet ükskõik milliste kinnistusraamatusse kantud andmete kohta, sh kinnisasjade ja nende omanike, aga ka kinnisasja koormavate piiratud asjaõiguste kohta. [Asjaõigusseaduse](#) § 55 lõikest 2 tulenevalt ei või keegi end vabandada kinnistusraamatu andmete mitteteadmiseiga.

Riigivara koormavate lepingute andmed on kantud riigi kinnisvararegistrisse (<https://riigivara.fin.ee/kvr/>), kust kõik kasutajad saavad teha tasuta päringuid riigi kinnisvara ja sellega seotud menetluste ning lepingute kohta.

Riigimaa kasutamiseks õigustatud isikute kohta saab infot vaadata KATRI (katastri riigivara ruumiandmete) keskkonnast <https://riigivara.kataster.ee>. Maa- ja Ruumiameti (MaRU) [riigimaade kasutuslepingute](#) teemalehel on toodud täiendavat infot MaRU hallatavate riigimaade osas.

Samuti ei ole võimalik kasutada suulise kokkuleppe alusel munitsipaalmaid. Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse alusel on igas omavalitsuses kehtestatud valla- või linnavara valitsemise kord, mille alusel sõlmitakse maa kasutusse andmiseks kirjalik kokkulepe ning lepingud kantakse vastava omavalitsuse dokumendiregistrisse.

Katastriüksuste omandivormi saab vaadata kaardikeskkonnast [KATRI](#).

2.2.5. Nõuded toetusõiguslikul põllumajandusmaal tehtavate tegevuste kohta

Põllumajanduslikuks tegevuseks loetakse põllumajandustoodete tootmist ja põllumajandusmaa hoidmist karjatamiseks või harimiseks sobilikus seisukorras. Põllumajandusliku tegevuse määratlemisel on lähtutud [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse \(EL\) nr 2021/2115](#) artikli 4 lõikes 2 sätestatust, milles nähakse ette tingimused, millega liikmesriikidel on riigisiseste nõuete kehtestamisel kohustuslik arvestada.

Nii põllumajandustoodete tootmisele kui ka põllumajandusmaa karjatamiseks või harimiseks sobilikus seisukorras ehk hooldamisel hoidmisele tegevuse iseloomust lähtuvaid nõudeid ei kehtestata. Oluline on, et nii tootmine kui ka hooldamine toimuks nii, et põllumajandusmaal oleks välistatud ebasoovitava taimestiku ulatuslik levik ning seda maad peab olema võimalik ilma lisakuludeta järgmisel kasvuperioodil kasutada põllumajanduslikuks tegevuseks. Seejuures tootmistegevus tuleb teostada kasutades kohalikele normidele vastavaid agrotehnilisi võtteid ja loomakasvatuse tehnoloogiaid.

Põllumajandusmaal, millel tegeletakse põllumajandusliku tegevusega, peab ebasoovitava taimestiku ulatuslik levik olema välistatud taotluse esitamisest kuni kalendriaasta lõpuni ning seda maad peab olema võimalik kasutada järgmisel kasvuperioodil põllumajanduslikuks tegevuseks ilma lisakuludeta.

Põllumajandustoodete tootmiseks loetakse selliste põllumajandustoodete tootmist, mis on nimetatud Euroopa Liidu toimimise lepingu I lisas (välja arvatud kalandustooted ja puittaimed, mida kasvatatakse dekoratiivsel eesmärgil ja turustatakse enne nende raieküpseks saamist), aga ka maaharimist, sealhulgas märgalaviiljelust, tavapäraseid põllutöid ja saagikoristust,

põllumajandusloomade aretamist ja pidamist ning lühikese raieringiga madalmetsa kasvatamist. Põllumajandustootmise iseloomu või intensiivsuse kohta on liikmesriigil võimalik konkreetsemaid lisanõudeid kehtestada ainult lähtudes kohalikest kliima- ja mullastikutingimustest, tavapärasest kohalikest agrotehnilisest praktikast ja loomakasvatuse tehnoloogiast. Seetõttu nähakse ette, et põllumajandusmaal tootmistegevuse puhul kasutatakse kohalikele normidele vastavaid agrotehnilisi võtteid ja loomakasvatuse tehnoloogiaid.

Põllumajandusmaa hoidmist karjatamiseks või harimiseks sobilikus seisukorras ehk hooldamist tehakse ilma tavapärasest erinevaid põllumajandusmeetodeid või -masinaid vajava ettevalmistava tegevuseta. Sellisteks tegevusteks loetakse asjakohaseid tegevusi, mis välistavad põllumajandusmaa võsastumise ja ebasoovitava taimestiku ulatusliku leviku.

Kogu taotleja kasutuses oleva põllumajandusmaa kohta kehtib üldine nõue, et see peab olema nõuetekohaselt hooldatud. Nõuetele vastav hoolduse tase on võimalik saavutada, kasutades järgmisi tegevusi: põllumaa harimine, rohumaadel põllumajandusloomade karjatamine, rohumaaniitmine, sööti jäetud maa hooldamine niitmise või hekseldamise teel, põllumaa hoidmine musta kesana jm sobilik tegevus, vältimaks põllumajandusmaa otstarbe muutust või võsastumist.

Ebasoovitava taimestiku all peetakse silmas kõiki neid taimi, mida inimene ei kultiveeri, kuid mis on kohanenud kultuurtaimede kasvutingimustega, kasvavad nendega koos ja vähendavad kultuurtaimede saaki. Ebasoovitava taimestiku levikuna käsitatakse põllumajandusmaal (välja arvatud pärandniidul) eelkõige takja, ohaka, puju, putkede, tuulekaera ja puittaimede kasvu ja levikut.

Ulatusliku leviku all peetakse silmas olukorda, kus ebasoovitav taimestik hõlmab kogu põldu või mingit põllu osa. Sel juhul on põld osaliselt või täielikult toetuse nõuetele mitte vastav. Põllumajandusmaa ei ole heas korras, kui see on võsastunud või seal kasvavad valdavalt ebasoovitavad taimed.

Ilma lisakuludeta kasutusele võtmine tähendab, et taimekasvatamise ettevalmistamiseks ei tehta täiendavaid tegevusi, mida tavapäraselt pole vajalik teha, kui järgitakse kohalikele normidele vastavaid agrotehnilisi võtteid (näiteks on vaja võsa eemaldada enne kultuuri külvamist või rohumaaniitmist).

Kui põllumajandusmaal eespool nimetatud nõudeid ei täideta, loetakse see maa mittetoetusõiguslikuks maaks ning selle osas rakendatakse toetuste vähendamist. Olenevalt taotletud ja kindlaksmääratud pindala erinevustest rakendatakse kas toetuse vähendamist või taotluse rahuldamata jätmist (vt [p.6](#)).

Agrotehniliste võtete kohaldamist toetavad ka Eesti Taimekasvatuse Instituudi koostatud juhendmaterjal „[Hea põllumajandustava](#)“ ja [taimekasvatuse õpik](#) kõrgkoolidele, mis sisaldavad põllumajanduse üldtunnustatud reeglistikku.

Põllumajandusmaad võib hoida karjatamiseks või harimiseks sobilikus seisukorras ka juhul, kui seal tegeletakse vähemalt üle aasta ehk igal teisel aastal asjakohaste tegevustega, mis välistavad põllumajandusmaa võsastumise ja ebasoovitava taimestiku ulatusliku leviku. See tähendab, et igal aastal ei pruugi olla vajadust põllumajandusmaad hooldada ja seda võib teha üle aasta.

Põllumajandusmaal, millel kasvatatakse viljapuid ja marjapõõsaid, kuid mida ei kasutata põllumajandustoodete tootmiseks, vaid maad hoitakse karjatamiseks või harimiseks sobilikus seisukorras, peavad puud ja põõsad olema heas vegetatiivses seisundis (võrad hooldatud) ning võraalused ja reavahed peavad olema niidetud või muul viisil hooldatud.

Reavahede ja võraaluste hooldamise võtted sõltuvad taimkattest. Hooldamise tähtsaimaks eesmärgiks on vältida umbrohu levikut. Reavahed, kus kasvavad rohttaimed, peavad olema hooldatud, et välistada erinevate haiguste kandumist rohttaimedelt puuvilja- ja marjakultuuridele. Samuti pidurdab õige hooldus kahjurputukate levikut.

NB! Nõuete täitmine põllumajandusmaal peab olema visuaalselt tuvastatav!

Põllumajandusmaa kasutamine mittepõllumajanduslikeks tegevusteks

Liikmesriigid peavad strateegiakavas kehtestama toetusõigusliku hektari määratluse raames kriteeriumid põllumajandusliku tegevuse ülekaalu kindlakstegemiseks juhul, kui maad kasutatakse ka mittepõllumajanduslikuks tegevuseks. Tingimuste seadmisel on lähtutud paljustki senisest praktikast, mille kohaselt lubatavad mittepõllumajanduslikud tegevused ei tohi rikkuda põllumajandusliku tegevuse eesmärgipärasust ning tekitada põhjendamatu lisakulutusi.

Põllumajandusmaa, mida kasutatakse alates taotluse esitamisest kuni taotluse esitamise kalendriaasta lõpuni lühiajaliselt või väljaspool taimekasvatuseperioodi mittepõllumajanduslikuks tegevuseks, on toetusõiguslik vaid siis, kui see tegevus ei kahjusta põllumajanduskultuuri kasvatamist, rohukamarat või mullapinda ning seda maad saab pärast mittepõllumajanduslikke tegevusi kasutusele võtta põllumajanduslikuks tegevuseks ilma lisakuludeta. Lubatavad mittepõllumajanduslikud tegevused ei tohi rikkuda põllumajandusliku tegevuse eesmärgipärasust ning tekitada põhjendamatu lisakulutusi. Põllumajandusmaal on lubatud laatade, näituste, spordivõistluste, oksjonite ja meelelahutusürituste korraldamine; talvisel ajal lumekatte olemasolul suusa-, jää- ja ralliraja vm talispordiala harrastamiseks asjakohase ala rajamine ja kasutamine ning metsamaterjali ajutine ladustamine (väljaspool taimekasvatuseperioodi). Üldjuhul ei tohiks tegevus kesta üle ühe nädala.

2.3. Tingimuslikkus ja sotsiaalne tingimuslikkus

Tingimuslikkus ja sotsiaalne tingimuslikkus kehtivad kõigile pindala- ja loomatoetuste taotlejatele. Tingimuslikkuse ja sotsiaalse tingimuslikkuse süsteemiga tagatakse, et põllumajandustoetusi makstakse täies mahus ainult neile põllumajandustootjatele, kes täidavad erinevatest õigusaktidest tulenevaid kohustuslike majandamisnõudeid, töö- ja tööhõivetingimuste nõudeid ja tööandja kohustusi ning järgivad maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõudeid.

Toetuse saaja peab nõudeid oma põllumajanduslikus tegevuses ja kogu põllumajandusliku majapidamise maal järgima kogu kalendriaasta jooksul. Nõuete rikkumisel vähendatakse taotleja kõikide tingimuslikkuse ja sotsiaalse tingimuslikkuse süsteemiga seotud toetuste summat.

2.3.1. Tingimuslikkus

Tingimuslikkuse süsteem koosneb kahest osast:

- maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuetest ja
- kohustuslikest majandamisnõuetest.

Tingimuslikkuse süsteemi alused on kehtestatud [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse \(EL\) 2021/2115](#) artiklites 12–13 ja lisa III, [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse \(EL\) 2021/2116](#) artiklites 83–86, [komisjoni delegeeritud määruse 2022/1172](#) artiklites 6–11, [komisjoni delegeeritud määruse 2022/126](#) artiklis 48, [Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse](#) §-des 42–43 ja 110 ning maaeluministri 21.12.2022. aasta määruses nr 68 „[Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuded, kohustuslikud](#)

[majandamisnõuded ning töö- ja tööhõivetingimustega seotud nõuded ja tööandja kohustused](#)“.

2.3.2. Sotsiaalne tingimuslikkus

Sotsiaalne tingimuslikkus seab Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika pindala- ja loomapõhiste toetuste saamise tingimuseks lisaks seni kehtestatud nõuetele ka teatud töö- ja tööhõivetingimustega seotud nõuete ja tööandja kohustuste järgimise.

Sotsiaalse tingimuslikkuse nõuete puhul ei ole tegemist uute või täiendavate töö- ja tööhõivetingimustega seotud nõuete ning tööandja kohustuste kehtestamisega ega uue kontrollisüsteemi loomisega, vaid sellega seotakse põllumajandustoetused Eestis juba kehtivate asjakohaste õigusaktidega (näiteks [töölepingu seadus](#), [töötervishoiu ja tööohutuse seadus](#) ja Vabariigi Valitsuse 11. jaanuari 2000. aasta määrus nr 13 „[Töövahendi kasutamise töötervishoiu ja tööohutuse nõuded](#)“). Kõiki töö- ja tööhõivetingimustega seotud nõudeid ning tööandja kohustusi, mis on muuhulgas sotsiaalse tingimuslikkuse nõuded, on Tööinspektsioon kontrollinud tavapärase kontrolli käigus ka seni.

Sotsiaalse tingimuslikkuse süsteemi nõuded põhinevad kolmel direktiivil:

- 1) [Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv \(EL\) 2019/1152](#)¹ – läbipaistvad ja prognoositavad töötingimused;
- 2) [Nõukogu direktiiv 89/391/EMÜ](#)² – meetmed, millega soodustatakse töötajate tervise ja ohutuse parandamist;
- 3) [Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/104/EÜ](#)³ – töötajate töövahendite kasutamisele esitatavad ohutuse ja tervishoiu miinimumnõuded.

Sotsiaalse tingimuslikkuse süsteemi alused on kehtestatud [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse \(EL\) 2021/2115](#) artiklis 14 ja lisa IV, [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse \(EL\) 2021/2116](#) artiklites 87–89, [komisjoni delegeeritud määruse 2022/1172](#) artiklites 6–11, [Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse](#) §-des 43¹⁻² ja 110¹ ning maaeluministri 21.12.2022. aasta määruses nr 68 „[Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuded, kohustuslikud majandamisnõuded ning töö- ja tööhõivetingimustega seotud nõuded ja tööandja kohustused](#)“.

NB! Põhjalikum info tingimuslikkuse süsteemi kohta ja tabel koos sotsiaalse tingimuslikkuse nõuetega on avaldatud nii [PRIA](#), kui ka [Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi kodulehel](#).

3. TOETUSE SAAMISE NÕUDED

3.1. Nõuded põhisissetuleku toetuse saamiseks

Maaeluministri 21. detsembri 2022. a määrusega nr 71 „[Otsetoetuste saamise üldised nõuded, põhisissetuleku toetus, ümberjaotav toetus ja noore põllumajandustootja toetus](#)“ sätestatakse PST toetuse andmise tingimused ja kord.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2019/1152 läbipaistvate ja prognoositavate töötingimuste kohta Euroopa Liidus (ELT L 186, 11.07.2019, lk 105–121).

² Nõukogu direktiiv 89/391/EMÜ töötajate töötervishoiu ja tööohutuse parandamist soodustavate meetmete kehtestamise kohta (EÜT L 183, 29.6.1989, lk 1–8).

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/104/EÜ töötajate poolt tööl kasutatavatele töövahenditele esitatavate ohutuse ja tervishoiu miinimumnõuete kohta (ELT L 260, 3.10.2009, lk 5–19).

PST toetuse taotleja peab täitma nõudeid otsetoetuse taotlejale (vt [p 2.1](#)), nõudeid toetusõigusliku põllumajandusmaa kohta (vt [p 2.2](#)) ja tingimuslikkuse nõudeid (vt [p 2.3](#)).

3.2. Nõuded ümberjaotava toetuse saamiseks

Maaeluministri 21. detsembri 2022. a määrusega nr 71 „[Otsetoetuste saamise üldised nõuded, põhisissetuleku toetus, ümberjaotav toetus ja noore põllumajandustootja toetus](#)“ sätestatakse ÜJT toetuse andmise tingimused ja kord.

ÜJT toetuse taotleja peab täitma eelpool nimetatud PST nõudeid ning taotlema PST toetust.

Toetatavad hektarid

ÜJT toetust makstakse maksimaalselt kuni 130 hektari eest. Toetuse ühikumäär on diferentseeritud: kuni 10 hektari suurustele majapidamistele antakse toetust kuni 10 hektari eest ja üle 10 hektari suurustele majapidamistele antakse toetust alates esimesest hektarist maksimaalselt kuni 130 hektari eest. Toetust makstakse PST raames kindlakstehtud hektarite alusel.

3.3. Nõuded noore põllumajandustootja toetuse saamiseks

Maaeluministri 21. detsembri 2022. a määrusega nr 71 „[Otsetoetuste saamise üldised nõuded, põhisissetuleku toetus, ümberjaotav toetus ja noore põllumajandustootja toetus](#)“ sätestatakse NPT toetuse andmise tingimused ja kord.

NPT toetust saab taotleda kuni viie järjestikuse aasta jooksul alates esimesest taotlemise aastast, eeldusel, et põllumajandusliku tegevusega on alustatud esmakordselt ja mitte rohkem kui viis kalendriaastat enne esimest NPT taotluse esitamise aastat. NPT toetust võib taotleda isik, kes esitab PST toetuse taotluse ning kes täidab otsetoetuste saamise nõudeid (vt [p 2](#)).

NPT toetust saab taotleda füüsilisest isikust ettevõtja, füüsiline või juriidiline isik. Toetust ei saa taotleda riigiasutus.

Kui taotlejaks on füüsiline isik või FIE, peab toetuse saamise nõuetele vastama taotleja. Kui taotlejaks on osühing (edaspidi OÜ), aktsiaselts (edaspidi AS) või tulundusühistu, peavad toetuse saamise nõuetele vastama kõik osanikud, aktsionärid ja juhatuse liikmed. Kui taotlejaks on mittetulundusühing (edaspidi MTÜ), sihtasutus (edaspidi SA) või täis- või usaldusühing, peavad toetuse saamise nõuetele vastama kõik ettevõtte liikmed ja juhatuse liikmed. Toetuse saamise nõuetele peavad vastama ka nõukogu liikmed ja prokurist.

3.3.1. Põllumajandusega alustamise nõue

NPT toetust antakse taotlejale, kes on asunud esmakordselt tegelema põllumajandusliku tegevusega mitte rohkem kui viis kalendriaastat enne seda kalendriaastat, kui ta esitas esimest korda noore põllumajandustootja toetuse taotluse. Põllumajandusliku tegevusega alustamiseks loetakse seda kalendriaastat, mil esimest korda on taotletud pindala- ja loomatoetusi ja/või alustatud loomapidamisega tegelemist. Kui taotleja on registreerinud end loomapidajaks kas FIE, füüsilise või juriidilise isikuna, loetakse põllumajandusliku tegevusega alustamise ajaks seda kalendriaastat, mil registreerimine toimus. Kui põllumajandusliku tegevusega on alustatud kuni viis aastat enne esimese NPT taotluse esitamist, siis on toetust võimalik saada kuni viis aastat.

Põllumajandusliku tegevusega alustamise puhul ei vaadata ainult isiku tegevust selles

juriidilises isikus, mille kaudu ta toetust taotlema tuli, vaid laiemalt, s.t vaadatakse ka seda, kas ta on varem põllumajanduse valdkonnas tegelenud ning milliste juriidiliste isikute kaudu. Ehk põllumajanduslikuks tegevuseks loetakse seda, kui taotleja on asunud tegelema põllumajandusliku tegevusega kas füüsilise isikuna, füüsilisest isikust ettevõtjana või juriidilisena isikuna. Põllumajandusliku tegevusega alustamiseks loetakse ka taotleja, kes asus põllumajandusliku tegevusega tegelevas juriidilises isikus juhtimis- või kontrolliorgani liikmeks või omandas osaluse põllumajandusliku tegevusega tegelevas juriidilises isikus või astus selle liikmeks. Sealjuures ei arvestata varasemaks põllumajanduslikuks tegevuseks sellist osalemist juriidilises isikus, millega taotleja ei saanud otseselt ega kaudselt oluliselt mõjutada selle juriidilise isiku tegevust. Selle nõude kontrollimisel vaadatakse põllumajandusega seotud tegevusalasid äriregistrist: arvesse võetakse põllumajanduslikud [Eesti Majanduse Tegevusalade Klassifikaatori](#) (EMTAK) tegevusalade koodid algusega 01 (väljaarvatud 017 ehk jahindus) ja nende tegevustega alustamise aastat.

Näiteks, kui põllumajandusliku tegevusega alustamise aeg on 2019. aasta ning esmakordne NPT taotluse esitamine on 2022. aastal, siis kuna põllumajandusliku tegevusega alustamise ja esimese NPT taotluse esitamise vahel on vähem kui viis aastat, siis on NPT toetust võimalik saada alates 2022. aastast viis järgnevat aastat.

Näiteks, kui põllumajandusliku tegevusega alustamise aeg on 2019. aasta ning esmakordne NPT taotluse esitamine on 2025. aastal, siis kuna põllumajandusliku tegevusega alustamise ja esimese NPT taotluse esitamise vahel on rohkem kui viis aastat, siis ei ole NPT toetust võimalik enam saada.

Näiteks, kui põllumajandusliku tegevusega alustamise aeg on 2025. aasta ning esmakordne NPT taotluse esitamine on 2025. aastal, siis kuna põllumajandusliku tegevusega alustamise ja esimese NPT taotluse esitamise vahel on vähem kui viis aastat, siis on NPT toetust võimalik saada alates 2025. aastast viis aastat, kuid seda ainult juhul, kui pärast 2027. aastat NPT toetus jätkub.

Näiteks kui toetust taotleb 2026. aastal registreeritud FIE, kes varasemalt kuulus äriühingusse (oli äriühingus juhatuse liikmeks ja/või osanikuks), mille tegevusala oli põllumajanduslik, siis see isik ei vasta toetuse saamise nõudele, sest ei ole esimest korda asunud tegutsema põllumajandusega.

Juhul, kui [äriregistris](#) muudetakse äriühingu tegevusala, siis loetakse põllumajandusliku tegevuse alguseks seda kalendriaastat, mil äriregistris muudeti tegevusala põllumajanduseks. Samas arvestatakse ka majandusaasta aruandes näidatud põllumajandusliku tulu saamise aastaga.

Kui ettevõttes on mitu noort põllumajandustootjat, kes on ettevõttega liitunud erineval ajal, siis loetakse põllumajandusliku tegevuse alguseks seda kalendriaastat, kui ettevõttega liitus liige, kes alustas põllumajandusega kõige varem. Näiteks, kui ettevõttes on kolm noort osanikku, kes on ettevõttega liitunud vastavalt 2020., 2021. ja 2022. aastal, siis loetakse ettevõtte jaoks põllumajandusliku tegevuse alguseks kalendriaastat 2020.

Arvesse võetakse taotleja kehtivaid ja kehtetuid seoseid teiste ettevõtetega.

NPT toetust saab taotleda maksimaalselt 5 aastat. 5 aastat on maksimaalne periood, mil saab NPT toetust taotleda, mitte kordade arv.

3.3.2. Vanuse nõue

NPT toetust makstakse taotlejale, kes on **taotluse esitamise ajal kuni 40-aastane**. Pärast taotluse esitamist võib taotleja saada 41-aastaseks.

Vanuse nõudele peab taotleja vastama igal toetuse taotlemise aastal.

Näiteks, kui taotleja on 2026. aastal toetuse taotlemise ajal 39-aastane, saab ta toetust veel 2027. aastal, kuid 2028. aastal ei ole tal enam õigust toetust saada, kuna ta on 2028. aastal toetuse taotlemise ajal 41-aastane ehk üle 40 aasta vanune.

Näiteks, kui taotleja esitab taotluse 1. juunil ning on sel ajal 40-aastane, aga saab 10. juunil 41-aastaseks, siis on vanuse nõue täidetud.

Toetuse taotleja peab olema vähemalt 18-aastane teovõimeline isik. NPT toetust saab taotleda alaealine vaid siis, kui kohus on alaealise teovõimet laiendanud.

3.3.3. Töökogemuse või hariduse nõue

NPT toetuse taotlejal peab olema kas vähemalt üheaastane põllumajandusalane töökogemus või põllumajandusalane keskeri- või kõrgharidus või [kutseseaduse](#) § 4 lõikes 4 nimetatud kvalifikatsiooniraamistiku kutsekvalifikatsiooni 4. tase põllumajandustootmise valdkonnas või [Eesti hariduse infosüsteemis](#) enne 2013. aasta 1. septembrit registreeritud õppekavale vastav põllumajandusalane kutsekeskharidus.

Põllumajanduslikuks töökogemuseks loetakse ka põllumajandusliku hariduse omandamisel läbitud õppepraktikat. Põllumajanduslik töökogemus eeldab seda, et noor on aktiivselt osalenud põllumajanduslike tööde planeerimises ja läbiviimises. Seejuures ei loeta põllumajanduslikuks töökogemuseks põllumajanduslikus ettevõttes töötamist näiteks müügijuhina või raamatupidajana, kuna tegemist ei ole otseselt põllumajandusliku tegevusega.

Põllumajandusliku hariduse alla loetakse näiteks järgmised õppekavad: aiandus, põllumajandussaaduste tootmine ja turustamine, loomakasvatus, loomakasvatustöötaja, põllumajandustöötaja jms. Seejuures ei liigitu põllumajandusliku hariduse alla näiteks järgmised õppekavad: maastikuarhitektuur, metsandus, kalandus, veterinaarmeditsiin, looduskaitse jms.

Haridust või töökogemust tõendavad dokumendid peab PRIAle esitama e-posti aadressil info@pria.ee või e-PRIA kaudu hiljemalt taotluse esitamise aasta 15. juuniks.

Toetatavad hektarid

NPT toetust makstakse maksimaalselt **kuni 260 hektari eest**. Toetuse taotleja põllumajandusmaa suurus ei ole piiratud, kuid toetust antakse maksimaalselt kuni 260 hektari eest. Toetust makstakse PST raames kindlakstehtud hektarite alusel.

Näiteks, kui taotlejal on kokku 90 hektarit põllumajandusmaad, antakse talle toetust 90 hektari eest.

Näiteks, kui taotlejal on kokku 290 hektarit põllumajandusmaad, antakse talle toetust 260 hektari eest ning 30 hektari eest toetust ei anta, sest toetust makstakse maksimaalselt kuni 260 hektari eest.

Juhatusel liikmed, osanikud, aktsionärid ja liikmed

Kõik juriidilise isiku liikmed (osanik, aktsionär, liige, juhtimis- ja kontrollorgani liige ning prokurist) peavad olema füüsilised isikud. Osahinguga osanikeks või aktsiaseltsi aktsionärideks

võivad olla vaid füüsilised isikud. Tulundusühistu või mittetulundusühingu liikmeteks võivad olla vaid füüsilised isikud. Täisühingu või usaldusühingu osanikeks võivad olla vaid füüsilised isikud. Sama nõue kehtib ka teiste ettevõtlusvormide osas. Taotlejate ringist jäävad välja juriidilised isikud, kelle liige on juriidiline isik (näiteks jäävad taotlejate ringist välja osahingud, kelle osanik on juriidiline isik). Kui toetust taotleb juriidiline isik, siis peavad kõik juriidilise isiku üle kontrolli teostavad ja juhtimises osalevad füüsilised isikud vastama noore põllumajandustootja toetuse nõuetele samamoodi nagu toetust taotlevad füüsilised isikud ja füüsilisest isikust ettevõtjad. Samad nõuded kehtivad ka nõukogu liikmele ja prokuristile. Prokurist on volitatud isik, kellel on õigus esindada ettevõtjat kõigis majandustegevusega seotud õigustoimingutes.

Juriidilise isiku osanik, aktsionär ja liige peab olema sama juriidilise isiku juhatuse liige. Kui juriidilise isiku osanike, aktsionäride või liikmete arv on suurem kui juhatuse liikmete arv, ei pea kõik juriidilise isiku osanikud, aktsionärid või liikmed kuuluma äriühingu juhatusse.

Juhatuse liikme tähtajalisus

Kui juriidilise isiku juhatuse liikme esindusõigus on äriregistri andmetel määratud tähtajaliselt, siis esindusõigus peab olema kehtiv vähemalt kalendriaasta lõpuni (ei tohi olla lõppenud).

MTÜ ja tulundusühistu lisatingimused

Juhul, kui toetuse taotleja on MTÜ, peab MTÜ esitama esimese NPT taotluse esitamise aastale eelnenud viie aasta kohta ning iga taotlemise aasta kohta oma liikmete nimekirja (juhatuse liikmed ja lihtliikmed koos liikmete isikukoodidega). Juhul, kui toetuse taotleja on tulundusühistu, peab tulundusühistu esitama esimese NPT taotluse esitamise aastale eelnenud viie aasta kohta ning iga taotlemise aasta kohta oma liikmete nimekirja (juhatuse liikmed ja liikmed koos liikmete isikukoodidega). Nimekirja esitamiseks valige e-PRIA menüüst „Dokumendid“ alt esitatud pindala- ja loomapõhiste toetuste taotlus, seejärel vajutage taotlustoimiku päises nuppu "Lisa dokument". Rohkem infot lisadokumendi esitamise kohta vaata [p 4.3](#).

Ettevõtte ostmine või pärimine

NPT toetuse saamise nõudeid vaadatakse läbi füüsiliste isikute, kes tegutsevad põllumajanduslike äriühingute kaudu. Sellest lähtuvalt, kui äriühingus vahetub kogu isikkoosseis, vaadeldakse äriühingut nõ uue NPT taotlejana. Uue koosseisuna on sellisel äriühingul võimalik toetust saada veel maksimaalselt 5 aastat alates koosseisu vahetumisest, kui uus koosseis vastab kõikidele NPT saamise nõuetele.

Andmete kontrollimine

Kui taotleja andmed ei ole kättesaadavad äriregistrist, teeb PRIA taotlejale järelepärimise. Vajadusel teeb PRIA järelepärimise ka Maksu- ja Tolliametile isiku põllumajandusliku tulu saamise kohta.

3.4. Nõuded puu- ja köögivilja ning marjakultuuride kasvatamise otsetoetuse saamiseks

Maaeluministri 21. detsembri 2022. a määrusega nr 72 „[Tera- ja kaunvilja kasvatamise otsetoetus, puu- ja köögivilja ning marjakultuuride kasvatamise otsetoetus ning seemnekartuli kasvatamise otsetoetus](#)“ sätestatakse PKV toetuse andmise tingimused ja kord.

PKV toetust võib taotleda füüsiline või juriidiline isik või juriidilise isiku staatusetä isikute ühendus, kes täidab otsetoetuste saamise nõudeid (vt [p 2](#)). Toetust võib taotleda põllumajandusmaa kohta, millel täidetakse otsetoetuste saamise nõudeid ja kasvatatakse järgnevas loetelus nimetatud toetusõiguslikke põllumajanduskultuure kokku vähemalt 0,30 ha.

Kultuuridele „kõõgivilil väikestel pindadel“ ja/või „viljapuu- ja marjaaiad väikestel pindadel“ PKV toetuse taotlemisel ja kultuuride täpsustamisel peavad kõik täpsustatavad kultuurid olema PKV toetusõiguslikud. Kui kõik täpsustatud kultuurid ei ole PKV toetusõiguslikud, tuleb PKV toetusõiguslikud kultuurid, mis igaüks eraldi või maa-alasse märgituna kokku on vähemalt 0,30 ha, joonistada eraldi põldudena ja märkida nende kohta PKV taotlemine. Kui täpsustatud PKV toetusõiguslikud kultuurid kokku ei moodusta vähemalt 0,30 ha, tuleb põldude loetelust vastavalt põllult PKV taotlemise märke eemaldada.

PKV toetusõiguslikud põllumajanduskultuurid on:

- 1) aedhernes (*Pisum sativum subsp. sativum*);
- 2) aeduba (*Phaseolus L.*);
- 3) aroonia (*Aronia Medik.*);
- 4) astelpaju (*Hippophae L.*);
- 5) brüsseli kapsas (rooskapsas) (*Brassica oleracea var. gemmifera*);
- 6) ebaküdoonia (*Chaenomeles Lindl.*);
- 7) haraline ploomipuu (alõtša) (*Prunus cerasifera Ehrh.*);
- 8) hiina kapsas (hiina lehtnaeris) (*Brassica rapa subsp. chinensis*);
- 9) jõhvikas (*Oxycoccus*);
- 10) jääsalat (*Lactuca sativa var. capitata*);
- 11) kaalikas (*Brassica napus L.*);
- 12) karusmari (*Ribes grossularia L.*);
- 13) kirsipuu (*Prunus cerasus L.*);
- 14) kreegipuu (*Prunus insititia*);
- 15) kurk (*Cucumis sativus L.*);
- 16) kõrvits (*Cucurbita pepo L.*);
- 17) küüslauk (*Allium sativum L.*);
- 18) lehtkapsas (*Brassica oleracea var. acephala*);
- 19) lepalehine toompihlakas (*Amelanchier alnifolia*);
- 20) lillkapsas (*Brassica oleracea var. botrytis*);
- 21) maasikas (*Fragaria L.*);
- 22) murelipuu (*Prunus cerasus L. var. austera L.*);
- 23) must sõstar (*Ribes nigrum*);
- 24) mustikas (*Vaccinium*);
- 25) naeris (*Brassica rapa subsp. rapa*);
- 26) nuikapsas (*Brassica oleracea var. gongylodes*);
- 27) pastinaak (*Pastinaca sativa L.*);
- 28) pirnipuu (*Pyrus communis L.*);
- 29) ploomipuu (*Prunus domestica L.*);
- 30) porgand (*Daucus carota L. subsp. sativus* (Hoffm.) Hayk.);
- 31) porrulauk (*Allium ampeloprasum var. porrum (L.) J.Gay*);
- 32) punane peakapsas (*Brassica oleracea var. capitata f. rubra (L.) Thell.*);
- 33) punane sõstar (*Ribes rubrum*);
- 34) rabarber (*Rheum rhaponticum L.*);
- 35) redis (*Raphanus sativus L. var. sativus*);
- 36) sibul (*Allium cepa*);
- 37) spargelkapsas (ehk brokoli) (*Brassica oleracea var. italica*);
- 38) söödav kuslapuu (*Lonicera caerulea L. var. edulis Turcz. ex Herder*);
- 39) söögipeet (*Beta vulgaris L. var. conditiva Alef.*);
- 40) vaarikas (*Rubus idaeus L.*);
- 41) valge peakapsas (*Brassica oleracea var. capitata f. alba*);
- 42) valge sõstar (*Ribes rubrum f. leucocarpum hort.*);
- 43) viinapuu (*Vitis vinifera L.*);
- 44) õunapuu (*Malus pumila Mill.*).

Põllumajandusmaal, mille kohta toetust taotletakse, peab viljapuude ja marjapõõsaste minimaalne istutustihedus olema järgmine:

- 1) õunapuu tugeva kasvuga alusel, pirnipuu – 100 istikut hektari kohta;
- 2) õunapuu keskmise kasvuga alusel – 300 istikut hektari kohta;
- 3) õunapuu nõrga kasvuga alusel – 500 istikut hektari kohta;
- 4) luuviljalised – 270 istikut hektari kohta;
- 5) astelpaju, aroonia – 400 istikut hektari kohta;
- 6) sõstar, karusmari – 2000 istikut hektari kohta;
- 7) vaarikas – 3000 istikut hektari kohta;
- 8) viinapuu – 1300 istikut hektari kohta;
- 9) kultuurmustikas, ebaküdoonia – 1000 istikut hektari kohta;
- 10) kultuurjõhvikas – 30 000 istikut hektari kohta;
- 11) maasikas – 20 000 taime hektari kohta;
- 12) söödav kuslapuu – 665 istikut hektari kohta;
- 13) lepalehine toompihlakas – 1400 istikut hektari kohta.

Kehtestatud on minimaalne istikute arv ühe hektari kohta, mille puhul saab seda põllumajandusmaad PKV toetuse raames lugeda toetusõiguslikuks. Istutustihedus on määratud selleks, et tagada toetuse andmine tootmiseks kasutatava maa eest.

Toetust ei või taotleda põllumajandusmaa kohta, millel kasvatatakse põllumajanduskultuure puukoolides.

3.5. Nõuded tera- ja kaunviljakasvatamise otsetoetuse saamiseks

Maaeluministri 21. detsembri 2022. a määrusega nr 72 „[Tera- ja kaunvilja kasvatamise otsetoetus, puu- ja köögivilja ning marjakultuuride kasvatamise otsetoetus ning seemnekartuli kasvatamise otsetoetus](#)“ sätestatakse TVK toetuse andmise tingimused ja kord.

TVK toetust võib taotleda füüsiline või juriidiline isik või juriidilise isiku staatusega isikute ühendus, kes täidab otsetoetuste saamise nõudeid (vt [p 2](#)). Toetust võib taotleda põllumajandusmaa kohta, millel täidetakse otsetoetuste saamise nõudeid põllumajandusmaa kohta ja kasvatatakse järgnevas loetelus nimetatud toetusõiguslikke põllumajanduskultuure kokku vähemalt 5 hektaril.

TVK toetusõiguslikud põllumajanduskultuurid on:

- 1) kaer (*Avena L.*);
- 2) mais (*Zea L.*);
- 3) rukis (*Secale L.*);
- 4) sorgo (*Sorgum Moench*);
- 5) suvi speltanisu (*Triticum spelta*);
- 6) suvi kõvanisu (*Triticum durum*);
- 7) suvinisu (*Triticum L.*);
- 8) suvioder (*Hordeum L.*);
- 9) suvitritikale (*Triticosecale Wittm. ex A. Camus*);
- 10) tali kõvanisu (*Triticum durum*);
- 11) tali speltanisu (*Triticum spelta*);
- 12) talinisu (*Triticum L.*);
- 13) talioder (*Hordeum L.*);
- 14) talitritikale (*Triticosecale Wittm. ex A. Camus*);
- 15) tatar (*Fagopyrum Mill.*);
- 16) teraviljade segu;
- 17) kikerhernes (*Cicer L.*);

- 18) lääts (*Lens Mill., nom. cons.*);
- 19) maguslupiin (*Lupinus L.*);
- 20) põldhernes (*Pisum sativum subsp. sativum var. Sativum*);
- 21) põld-hiirehernes (*Vicia villosa Roth*);
- 22) põlduba (*Vicia faba L.*);
- 23) suvivikk (*Vicia sativa L.*);
- 24) segavili/segatis;
- 25) kaunviljade segu.

Segukultuuridele "teraviljade segu allakülvita", "teraviljade segu liblikõieliste allakülviga", "teraviljade segu allakülviga, v.a liblikõieliste allakülviga", "segavili/segatis", "Segavili/segatis N siduvate kaunviljadega (N siduvaid kaunvilju segus üle 50%)", "kaunviljade segu" ja "N siduvate kaunviljade segu (N siduvaid kaunvilju segus üle 50%)" TVK toetuse taotlemisel ja kultuuride täpsustamisel peavad kõik täpsustatavad kultuurid (v.a allakülvi kultuurid) olema TVK toetusõiguslikud.

Toetatavad hektarid

TVK toetust makstakse maksimaalselt kuni 100 hektari eest. Toetust antakse kui taotleja kasvatab kokku vähemalt 5,00 ha toetusõiguslikke põllumajanduskultuure. Kui 5 hektari nõue on täidetud, antakse toetust alates esimesest hektarist kuni maksimaalselt 100 hektari eest.

Näiteks, kui taotleja on kokku 40 hektaril teraviljakultuure ning 40 hektaril kaunviljakultuure, antakse talle toetust alates esimesest hektarist kuni 80 hektarini.

Näiteks, kui taotlejal on kokku 50 hektaril teraviljakultuure ja mitte ühtegi kaunviljakultuuri, antakse talle toetust alates esimesest hektarist kuni 50 hektarini. Kui taotlejal on kokku 50 hektaril kaunviljakultuure ja mitte ühtegi teraviljakultuuri, antakse talle toetust alates esimesest hektarist kuni 50 hektarini.

Näiteks, kui taotlejal on 60 hektaril teraviljakultuure ja 60 hektaril kaunviljakultuure, antakse talle toetust alates esimesest hektarist kuni 100 hektarini ning 20 hektari eest toetust ei anta.

3.6. Nõuded seemnekartuli kasvatamise otsetoetuse saamiseks

Maaeluministri 21. detsembri 2022. a määrusega nr 72 „[Tera- ja kaunvilja kasvatamise otsetoetus, puu- ja köögivilja ning marjakultuuride kasvatamise otsetoetus ning seemnekartuli kasvatamise otsetoetus](#)“ sätestatakse SKT toetuse andmise tingimused ja kord.

SKT toetust võib taotleda füüsiline või juriidiline isik või juriidilise isiku staatusega isikute ühendus, kes täidab otsetoetuste saamise nõudeid (vt [p 2](#)). Toetust võib taotleda põllumajandusmaa kohta, millel täidetakse otsetoetuste saamise nõudeid põllumajandusmaa kohta ja kasvatatakse [sordilehte](#) või [Euroopa Liidu ühtsesse põllukultuuride sordilehte](#) võetud sordi seemnekartulit, mis on nõuetekohaselt sertifitseeritud. Toetust antakse, kui seemnekartulit kasvatatakse kokku vähemalt 0,30 ha. Seemnekartuli sertifitseerimise nõudeid tuleb järgida põllumajandusministri 3. mai 2006. a määruses nr 58 „[Seemnekartuli kategooriad ning seemnekartuli tootmise ja turustamise nõuded](#)“ sätestatud nõuete kohaselt.

Seemnekartuli sertifitseerimist korraldab ja nõuetele vastavust kontrollib [Põllumajandus- ja Toiduameti taimetervise ja paljundusmaterjali osakond](#).

SKT taotlemisel tuleb valida 6 kultuuri vahel, milleks on "kartul "Ando"", "kartul "Endla"",

"kartul "Jõgeva kollane"", "kartul "Väike verev"", "muu kartul" ja "varajane kartul" ning kahe viimase puhul tuleb täpsustada kasvatatava seemnekartuli sort. Iga sort ja kategooria tuleb taotlusele joonistada eraldi põlluna.

4. TAOTLEMINE

Pindala- ja loomapõhiste toetuste taotlusi võetakse vastu 15. maist 15. juunini 2026. Pärast vastuvõtuperioodi, s.o pärast 15. juunit, taotlust esitada ei saa.

Pindala- ja loomapõhiseid toetusi saab taotleda vaid elektrooniliselt [e-PRIA](#) kaudu. e-PRIAsse saab siseneda aadressil epria.pria.ee. e-PRIAsse sisenemiseks on vaja ID-kaarti ja selle PIN-koode. Lisaks on võimalik e-PRIAsse siseneda Mobiil-IDga või kasutades TARA (turvaline autentimine asutuste e-teenustesse) teenust, kus lisavõimalusena saate sisse logida, kasutades Smart-IDd. Euroopa Liidu kodanikel on lisaks võimalik e-PRIAsse sisse logida, kasutades nende päritoluriigi autentimisvahendeid.

e-PRIAsse sisenedes kuvatakse esmakordsel sisse logimisel ekraanile kasutustingimused, millega nõustumise järgselt tuleb valida esindatav, keda soovitakse esindada. Kui taotleja ei ole veel PRIA klient või kliendiandmeid on vaja muuta, tuleb siniselt menüürealtil valida „Minu andmed“.

Volituste andmine kõigi e-PRIA teenuste kasutamiseks toimub e-PRIA teenuses „Esindusõigused ja volitused“. Kui taotlejal ei ole võimalik e-PRIAs digitaalselt volitusi anda, saab esindaja määrata ka PRIA poolt välja töötatud soovituslikul vormil „Volikirja asjaajamiseks Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ametiga“. Kui soovitakse anda piirangutega volitus, tuleb täita lisaks ka „Volikirja vormi lisa 1. Osaliste ehk piirangutega volituste andmine“. Volikirja vormid ja lisainfo leiab PRIA kodulehelt „Registrid“ menüüst „Kliendiregister“ lehe alamlehelt „[Esindusõigused ja volitused](#)“.

Pindala- ja loomapõhiste toetuste taotlust saab esitada ka PRIA maakondlikes esindustes olevate kliendarvutite kaudu.

Kliendarvuti kasutamiseks ning pindala- ja loomapõhiste toetuste taotluse esitamiseks PRIA maakondlikus esinduses tuleb KINDLASTI eelnevalt broneerida aeg. Aega saab broneerida kas PRIA kodulehe kaudu aadressil <https://www.pria.ee/broneering> või helistades PRIA infotelefonil 1737. **Esindustesse saab aega broneerida esmaspäevaks, teisipäevaks, kolmapäevaks või neljapäevaks. Esindused on avatud vaid broneeringu alusel ning ilma broneeringuta vastuvõttu ei toimu.**

Taotluse esitamiseks on vajalik kas ID-kaart, Mobiil-ID või Smart-ID. Veenduge, et Teil on olemas teenuse kehtivad PIN-koodid.

PRIA maakondlike esinduste töötajate ülesandeks on info edastamine, juhendmaterjalide jagamine ning e-PRIA teenuste ja kliendarvuti kasutajate abistamine. PRIA teenistujad ei tohi taotlejatele taotlusele kantavate andmete osas sisulist nõu anda, küll aga võib PRIA teenistuja käest küsida teavet üldise informatsiooni, õigusaktide, e-PRIA kasutamise jms kohta.

Soodustingimustel nõuandeteenuse kasutamine on võimalik vaid teatud tingimustel ning kindla sihtgrupi poolt. Nõuandeteenust pakutakse lõppkasusaajatele, kellele ei ole määratud toetust Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse alusel. Toetuste taotlemise

nõuandeteenus on abikõlblik kuni kahel aastal. Sihtgruppi kuuluv isik saab teenust kasutada soodsamatel tingimustel, st teenuse eest tuleb tasuda 10% omaosalus. Need, kes sihtgruppi enam ei kuulu, saavad taotlusprotsessiga kursis olevatelt nõustajatelt endiselt abi, kuid osutatud teenuse eest tuleb täies mahus ise tasuda.

Soodustingimustel osutatavat nõuandeteenust saavad pakkuda eksperdid, kellel on Maaelu Teadmuskeskuse (METK) hinnangul nõuandeteenuse osutamiseks piisavad teadmised ja kogemused ning kes on kandud METKi nõustajate nimekirja. Kõikide nõustajate kontaktid, kelle teenuse kasutamisel on võimalik kasutada nõuandeteenuse osutamise toetust ja tasuda nõustajale vaid omaosaluse maksumus, on leitavad e-PRIAs menüüpunktis „Nõuandeteenused“ ja [METKi kodulehel](#).

Vajadusel saab taotlemise ja e-PRIA kasutamise kohta nõu küsida ka PRIA infotelefonilt 1737.

Täiendavat infot põllumassiivide muudatuste, püsirohumaade säilitamise ja e-põlluraamatu kohta saab küsida PRIA infotelefonilt 1737 või e-posti aadressilt maa@pria.ee.

NB! Taotleja vastutab taotlusel esitatud andmete õigsuse eest!

4.1. Kliendiks registreerumine ja kliendiandmete muutmine

Kõik toetuste taotlejad peavad olema kandud PRIA põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse. Kui andmed ei ole veel registrisse kantud või kliendiandmeid on vaja muuta, saab vastavad toimingud teha [e-PRIA](#) teenuses „Minu andmed“. Taotleja andmete registrisse kandmiseks tuleb valida „Lisan andmed põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse“. Vorm „Taotlus andmete kandmiseks põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse“ on leitav ka PRIA kodulehelt „Registrid“ menüüst „Kliendiregister“ lehe alamlehelt „[Alustavale kliendile](#)“. Kliendiandmete muutmise vorm on kättesaadav alamlehelt „[Kliendi andmete muutmine](#)“.

Kui registrisse kantud andmed on muutunud, peab esitama registrikande muutmise avalduse 15 tööpäeva jooksul alates andmete muutumisest. Kindlasti palume üle kontrollida oma e-posti aadress PRIA registris. Füüsilised isikud saavad e-posti aadressi muutumisest teada anda e-PRIA teenuses „Minu andmed“. Juriidilised isikud peavad e-posti aadressi muudatuse tegema [äriregistris](#), kust registritevahelise andmevahetuse käigus jõuavad muudatused ka PRIA registrisse. Ajakohastatud andmed võimaldavad PRIA taotluste osas täiendavate küsimuste tekkimise korral kliendiga operatiivselt ühendust võtta ja tagada toetuste kiire ning korrektse menetlemise.

4.2. Pindala- ja loomapõhiste toetuste taotluse täitmine ja esitamine e-PRIAs

Pindala- ja loomapõhiste toetuste taotlust saab esitada e-PRIAs. e-PRIAsse saab sisse logida aadressil: epria.pria.ee. Pärast sisenemist tuleb valida esindatav.

Käesoleva aasta taotluse esitamist saab alustada e-PRIA esilehel menüüst „Taotlemine“, valides „Esita toetustaotlus“ ja rippmenüüst meede „Pindala- ja loomapõhiste toetuste taotlus“, seejärel vajutada nupule „Alusta esitamist“.

Pindala- ja loomapõhiste toetuste taotlus ([määruses nr 71](#) toodud pindalatoetuste ning loomade pidamisega ja loomade heaolu soodustamisega seotud toetuste ühine taotlus) koosneb erinevatest plokkidest, mis lisanduvad vastavalt taotleja poolt tehtud taotlemise märgetele. Taotluse plokkide punktide all on lisainfo konkreetse punkti kohta. Taotluse täitmise sammudes toimuvad eelkontrollid, mis juhivad tähelepanu võimalikele puudustele taotlusel. **Soovitame kindlasti**

tutvuda koordineerimisega kuvatud andmetega. Taotlusel esitatud andmete õigsuse eest vastutab taotleja.

Taotluse täitmise sammudeks on üldandmed, täitmine, koordineerimine ja esitamine.

Üldandmed

Selles taotluse täitmise sammus näeb taotleja enda andmeid ja volitatud esindaja andmeid. Volitatud esindajat saab muuta, vajutades „Vaheta esindaja“. Kui käesoleva taotluse osas on vaja PRIA taotlejaga ühendust võtta, võetakse ühendust taotleja kontaktandmetel.

Taotlusvormi valimine

Taotlejale, kes esitas pindala- ja loomapõhiste toetuste taotluse ka eelmisel aastal, avatakse üldandmete sammus 'Edasi' nupu vajutamisel modaalaken, kus ta peab valima, kas soovib täita:

1. eeltäidetud taotlusvormi või
2. eeltäitmata taotlusvormi.

Eeltäidetud taotlusvormi valimisel kuvatakse taotlejale taotlusvorm, kuhu on kantud kõikide toetuste taotlemise märked 2025. aasta taotluse andmete alusel.

NB! 2026. a muudeti „põldude haldamise teenuse“ nimetus „e-põlluraamatuks“. Teenuse sisu ei muutunud, kõik põldude haldamisega seotud tegevused on nüüd koondatud e-põlluraamatusse.

Eeltäidetud taotlusele kuvatakse kõik põllud, mis on PRIA e-põlluraamatu jooksvas taotlusaastas, st ka põllud, mis on võrreldes eelmise taotlusaastaga lisandunud või muutunud. Kui jooksva taotlusaasta seisust on mõni eelneval taotlusaastal kasutuses olnud põld kustutatud või põldu pole käesolevasse hooaega kopeeritud, siis neid eeltäidetud taotlusele ei kuvata. Ka põldude andmed (nt põllu nr, pindala, maakasutus, kultuur, mahe maakasutus) on eeltäidetud taotlusel kuvatud jooksva taotlusaasta seisuga, mitte eelmise taotlusaasta andmete alusel. Põllupõhised taotlemise märked (sh "Kuni 3 a RM", "TING VK", "TKV" jne) on eeltäidetud eelmise taotlusaasta andmete alusel. Lisandunud põldudele peab taotleja toetuse taotlemise märked ise lisama.

Ökoalade loetelul kuvatakse kõik taotlusel olevate põldudega seotud ökoalad ehk ökoalad on kuvatud jooksva taotlusaasta andmete järgi, mitte eelmise taotlusaasta andmete alusel. Küll aga on ÖKO märked eeltäidetud eelmise taotlusaasta andmete alusel ning lisandunud ökoaladele peab taotleja toetuse taotlemise märked ise lisama.

Pärandniitude loetelule kuvatakse kõik alad, mis on jooksvas taotlusaastas, st ka võrreldes eelmise taotlusaastaga lisandunud või muutunud alad. Kui jooksva taotlusaasta seisust on mõni eelneval taotlusaastal kasutuses olnud ala kustutatud või ala pole käesolevasse hooaega kopeeritud, siis neid eeltäidetud taotlusele ei kuvata. Ka alade andmed (nt ala nr, pindala, niidu tüüp, mahe maakasutus, hooldamise võte ja sellest tulenev hooldamise kuupäev) on eeltäidetud taotlusel kuvatud jooksva taotlusaasta seisuga, mitte eelmise taotlusaasta andmete alusel. Alapõhised taotlemise märked eeltäidetakse eelmise taotlusaasta andmete alusel. Hooldamistingimuste kinnitust eelmise taotlusaasta andmete alusel ei eeltäideta, st hooldamistingimuste kinnitus tuleb lisada kõikidele aladele, kus hooldamistingimused on kehtestatud. Lisandunud aladele peab taotleja toetuse taotlemise märked ise lisama.

NB! Eeltäitmata on eelmisel aastal tehtud valikud juhul, kui 2026. aastal ei ole Keskkonnaamet (KeA) sellist võimalust andnud. Näiteks, andis KeA 2025. aastal võimaluse alale mõnda lisategevust või puhkeaastat valida, kuid 2026. aastal sellist võimalust ei antud, siis vastavat

valikut taotlusel ei ole ja ka eelmisel aastal tehtud valikut sellisel juhul ei kuvata.

SORT loetelu viljapuude ja marjapõõsaste sordid ning istikute arvud on eelmise taotlusaasta andmete alusel eeltäidetud. Selgituste lahtrid ei ole eeltäidetud.

LHT piimatõugu veised ja hobused on ette kuvatud loomade registri jooksva taotlusaasta 2. mai seisuga ning loomapõhised taotlemise märged on eeltäidetud eelmise taotlusaasta andmete alusel. Munakanade, vuttide, sigade tegevuskohad ja tegevuskohas olev lindude/loomade arv ning taotlemise märged on eeltäidetud eelmise taotlusaasta andmete alusel.

OTL loomade loetelul on kõikide loomaliikide andmed eeltäidetud eelmise taotlusaasta andmete alusel.

Mesilasperede andmete vorm on eeltäidetud eelmise aasta andmetega.

NB! Enda nimel olevate mesilasperede üldine valik kuvatakse „Ei” ja mesilasperede arvu ei kuvata, kui taotlejal 30. aprilli 2026 seisuga loomade registris teavitatud mesilaspered puuduvad või teavitatud mesilasperesid on vähem kui 10. Enda nimel olevate mesilasperede arvu eeltäidetud taotlusele ei kuvata ka juhul, kui taotleja eelmisel taotlusaastal taotlusele märgitud mesilasperede arv oli suurem, kui 30. aprilli 2026 seisuga teavitatud mesilasperede arv.

Kui eelmisel taotlusaastal taotlusele märgitud mesinikku pole registris või ei vasta andmed mistahes muudele tingimustele, siis selle mesinikuga seotud andmeid eeltäidetud taotlusele ei kuvata.

NB! Eeltäidetud taotluse andmed tuleb hoolikalt üle kontrollida – muutunud võivad olla külvatud põllumajanduskultuurid, vahekultuurid, põllu kasutamise otstarve, taimekaitsevahendite kasutamine, taotlusalused loomaliigid jm. Andmete parandamata jätmine võib hilisemas taotluse kontrollimise etapis kaasa tuua probleeme.

Eeltäitmata taotlusvormi valimisel tuleb kõik taotlemise märged teha taotlejal endal.

Täitmine

Selles taotluse täitmise sammus on algselt näha 5 plokki, millele võib vastavalt plokkis 1, 2 ja 3 tehtud taotlemise märgetele plokkide juurde tekkida. Kindlasti tuleb tähelepanu pöörata plokkides taotlemise märgete „Jah“ valimisel ekraanile ilmuvatele infotekstidele, mis annavad taotluse täitmisel edasisi suuniseid.

1. Otsetoetused

Selles plokkis tuleb märkida need otsetoetused, mida soovitakse taotleda:

punktis 1.1 tuleb **PST ja ÜJT** taotlemise soovi korral valida „Taotlen toetust põldudele“ ja/või „Taotlen toetust pärandniitudele“ ning lisaks tuleb põldude ja/või pärandniitude loetelus märkida toetuse taotlemine põldudele ja/või pärandniitudele;

punktis 1.2 tuleb **NPT** taotlemise soovi korral valida „Jah“. Järgmistes punktides tuleb valida kas taotleja omab üheaastast põllumajanduslikku töökogemust, valides punktis 1.2.1 „Jah“ ja/või taotleja omab põllumajandusalast keskeri- või kõrgharidust, kutsekvalifikatsiooni 4. taset põllumajandustootmise valdkonnas või [Eesti hariduse infosüsteemis](#) enne 2013. aasta 1. septembrit registreeritud õppekavale vastavat põllumajandusalast kutsekeskharidust, valides punktis 1.2.2 „Jah“. Taotlejale, kellel on liikmeid rohkem kui üks, saadab PRIA järelepärimise, kus saab vastuse anda kõikide liikmete osas;

punktis 1.3 tuleb **TVK** taotlemise soovi korral valida „Jah“ ning lisaks tuleb põldude loetelus märkida toetuse taotlemine põldudele;

punktis 1.4 tuleb **PKV** taotlemise soovi korral valida „Jah“ ning lisaks tuleb põldude loetelus märkida toetuse taotlemine põldudele;

punktis 1.5 tuleb SKT taotlemise soovi korral valida „Jah“ ning lisaks tuleb põldude loetelus märkida toetuse taotlemine põldudele.

2. Ökokavad

Selles plokis tuleb märkida need ökokavade toetused, mida soovitakse taotleda. Vt täpsemat infot ökokavade toetuste juhendist „[Abiks taotlejale](#)“.

3. Maaelu arengu toetused

Selles plokis tuleb märkida need maaelu arengu pindala- ja loomapõhised toetused, mida soovitakse taotleda. Vt täpsemat infot maaelu arengu toetuste juhenditest „[Abiks taotlejale](#)“.

4. Tingimuslikkuse küsimustik

Taotlusel on tingimuslikkuse küsimustiku punktides 4.1.1–4.1.6 ja 4.2.1 vaikumisi valikuks pandud „Ei”. Kui toodud väide taotleja puhul kehtib, tuleb valikuks märkida „Jah”. Punktis 4.2.2 ja 4.2.3 tuleb valikuvariantidest märkida, millise loomse ja/või mitteloomse esmatoote tootmise ja turustamisega tegeletakse.

Põhjalikum info tingimuslikkuse süsteemi kohta on avaldatud [PRIA kodulehel](#).

5. Põldude loetelu

Põldude loetellu on ette kuvatud kõik PRIA e-põlluraamatus olevad käesoleva aasta hooaja põllud. Taotlusel on kohustuslik näidata kõiki taotleja kasutuses olevaid vähemalt 0,01 ha suuruseid põlde. Toetuse taotlemiseks peavad alla 0,30 ha suurused põllud asuma ühe põllumassiivi piires kõrvuti ning nende pindala kokku peab olema vähemalt 0,30 ha.

Taotlemise märgete tegemiseks vajalikud veerud tekivad plokkides „1. Otsetoetused“, „2. Ökokavad“ ja „3. Maaelu arengu toetused“ tehtud valikute alusel. Põlde on võimalik juurde lisada, vajutades nuppu „Lisa taotlusele põlde“. Samuti on võimalik ettekuvatud põlde taotluselt eemaldada, tehes märke põllu rea ette ja vajutades nuppu „Eemalda valitud põllud“.

Vajutades põllumassiivi nr/katastritunnusele, avaneb põllu kohta käiv info ja põllu joonis.

Põldude loetelus on võimalik muuta järgmisi põllu kohta käivaid andmeid:

- a) põllu number – võib olla kuni 16 tähemärki pikk number või tekst (täpitähti ei saa kasutada);
- b) maakasutus – tuleb valida sobiv maakasutus rippmenüüst:

- **(KV)** karjatamine väljaspool põllumajandusmaad – mittepõllumajanduslik maa, millele ei saa toetust taotleda, sest see ei vasta põllumajandusmaa definitsioonile, kuid millel karjatatakse mahepõllumajanduslikult peetavaid loomi. Selle valiku peavad tegema vaid mahetootjad, kes karjatavad sellistel aladel loomi;
- **(M)** mustkesa ehk põllumajanduskultuurideta kesa – kesa, kus vegetatsiooniperioodil toimub maa ettevalmistamine järgnevate kultuuride külviks ning eelkultuure ei kasvatata. Mustkesa tuleb harida soovitatavalt iga 2–3 nädala tagant, et umbrohutaimed ei kasvaks seal kõrgemaks kui 5 cm. Erandjuhul tulenevalt ilmastikust aktsepteeritakse mustkesana maad, millel umbrohtude kõrgus ei ületa 20 cm ja taimed ei ole jõudnud õitsemisfaasi;
- **(P)** põllumaa – teraviljad, õli- ja kiukultuurid, muud tehnilised kultuurid, kaunviljad, rühvelkultuurid, sööti jäetud maa, köögiviljad, ravim- ja maitsetaimed, maasikad, lilled, mitmeliigiline väike põld ning lühiajaline rohumaa. Lühiajaliseks rohumaaks loetakse maa, millel kasvatatakse heintaimi segudena kuni 5 aastat;
- **(PK)** püsikultuurid – külvikorralised kultuurid, välja arvatud püsirohumaa ja püsikarjamaa, mis võtavad maa enda alla vähemalt viieks aastaks või kauemaks ja annavad korduvat saaki, sealhulgas puukoolid ja lühikese raieringiga madal mets;

- **(PR)** püsirohumaa – kõik üle 7-aastased heintaimede põllud, mille maakasutuse tüübiks on taotlusel põldude loetelus märgitud püsirohumaa (PR). Täpsem info püsirohumaa kohta on leitav [PRIA kodulehel](#);
- **(TPR)** keskkonnatundlik püsirohumaa – püsirohumaa, mis asub Natura 2000 alal ning mille muld on 100% ulatuses turvasmuld või on maa inventeeritud väärtusliku püsirohumaana;
- **(TAR)** tagasirajatud püsirohumaa – tagasirajatud püsirohumaad käsitletakse alates tagasirajamisest püsirohumaana. Tagasirajatud püsirohumaad tuleb hoida samal kohal kuni rohumaa muutumiseni püsirohumaaks.

c) põllumajanduskultuur – iga põllu kohta tuleb rippmenüüst valida üks kultuur vastavalt valitud maakasutuse tüübile. Valides põllumajanduskultuuri, mis vajab täpsustamist taotletavate toetuse nõuete hindamiseks, tuleb taotlejal märkida ka täpsustatud kultuur(id). Seda saab teha lingi „Täpsusta kultuuri“ alt. Linki kuvatakse vaid juhul, kui tegemist on kultuuriga, mida on võimalik täpsustada;

d) otstarve/kasutusviis – rippmenüüst tuleb teha sobiv valik vastavalt sellele, mida plaanitakse põllumajanduskultuuriga teha või kuidas kultuuri kasvatada:

- **(EI)** ei hoolda – taotlemise aastal põldu ei hooldata (taotleja võib üle aasta rohumaa põllu hooldamata jätta);
- **(HM)** haljasmassiks – haljalt koristatavad taimed haljasmassi saamiseks, k.a haljaskultuurid taastuenergia tootmiseks. Märgitakse juhul, kui rohumaa viiakse niidetud rohi lauta loomadele või tehakse siloks või heinaks või rohi hekseldatakse. HM märke sobib ka heinaseemne põldudele. Kui põllul plaanitakse vegetatsiooniperioodi jooksul koristada haljasmassi ja ka loomi karjatada, tuleb valik HM või KAR teha vastavalt sellele, mis on nõ põhitegevus ja toimub põllul esimesena;
- **(K)** katmikalal – kultuurid, mis kogu kasvuperioodi või enamiku sellest asuvad kasvuhoonetes, mis on kaetud klaasiga, elastse või jäiga plastiga;
- **(KAR)** karjatatav rohumaa – kui rohumaad kasutatakse loomade karjatamiseks ja karjatamine toimub suuremal osal põllu pinnast, et sel viisil täita nõue hoida maad heas põllumajanduslikus korras. KAR märke tuleb teha nii siis, kui toimub ainult karjatamine kui ka siis, kui maad esmalt karjatatakse ning hiljem üle niidetakse. Kui põllul tehakse esmalt niitmine, näiteks haljasmassiks, ja alles pärast karjatatakse, siis KARi ei märgita;
- **(TA)** teraks või avamaal – põllumajanduskultuuri kasvatatakse eesmärgiga jätta see teraks ja/või kasvatatakse põllumajanduskultuuri avamaal või madala katte all.

e) kasutusõigus – rippmenüüst tuleb valida maa kasutamise õiguslik alus:

- **(KR)** kirjalik rendileping;
- **(KV)** kasutusvaldus;
- **(M)** muu;
- **(O)** omandis;
- **(SR)** suuline rendileping.

Kui põllul on mitu maa kasutamise õiguslikku alust, siis piisab, kui märkida õiguslik alus, millega on hõlmatud suurem osa põllust. Põldu ei pea taotlusel kasutusõiguse alusel osadeks jagama;

f) lisaks saab märkida, kas tegemist on HS, HK, HV või ENK põlluga. HS märgitakse, kui põldu kasutatakse heinaseemne kasvatamiseks. HK märgitakse, kui põldu kasutatakse haljaskesana. HV märgitakse haljasväetisena kasvatatavate taimede puhul haljasmassi muldaviimise aastal. ENK märgitakse, kui põllul kasvatatakse põllumajanduskultuuri energia saamise eesmärgil;

g) mahe maakasutus – täidavad mahetootjad. Mahetootjad täidavad kõikide oma põldude osas veeru „Mahe maakasutus“. Võimalikud valikud on: 1A – esimese aasta ülemineku põld; 2A –

teise aasta ülemineku põld; 3A – kolmanda aasta ülemineku põld; M – mahepõllumajanduslik maa; MM – mitte mahepõllumajanduslik maa.

h) TING VK – mäрге tuleb lisada nende põldude kohta, millistel planeeritakse tingimuslikkuse lihtsustatud külvikorra (HPK 7) nõude raames kasvatada vahekultuuri.

Kui taotleja soovib toetust taotleda pärandniitudele, siis need andmed esitatakse pärandniitude loetelus.

Taotlusel saab muuta põldude andmeid ja lisada uusi põlde. Põllu pindala muutmiseks tuleb muuta põllu piiri kaardil. Kaardile saab liikuda, kui vajutada vastava põllu rea lõpus olevat nuppu „Mine kaardile“.

Põldude joonistamisel palume jälgida, et:

- põld oleks märgitud õigele põllumassiivile;
- põld ei ületaks põllumassiivi piire, v.a juhul kui taotleja on veendunud, et üle piiri joonistatud osa on toetusõiguslik;
- põldudest oleks joonistamisel välja jäetud mittetoetusõiguslikud 0,01 ha suuremad maaalad (kivihunnikud, võsa, liigniisked alad, päikesepargid jms), millel põllumajanduslik tegevus ei ole võimalik. Püsivad objektid (hooned, rajatised, tiigid jne) tuleb põllu pinnast välja joonistada sõltumata pindalast. Vt ka [punkt 2.2.1](#). Taotlemisel on aluseks eelmise või üle-eelmise aasta ortofotod (Kagu-Eesti idapiiril 2023. a ortofotod), millel ei pruugi kõiki mittetoetusõiguslikke objekte näha olla, kuid põllu joonistamisel tuleb need välja jätta;
- maastikuelementide alune pind oleks joonistatud põllu pinna sisse, võttes arvesse maastikuelementide toetusõiguslikkust sõltuvalt maakasutuse tüübist.

Veendu, et PRIA e-põlluraamatus on kõik põllud, mida jätkuvalt kasutad, eelmisest hooajast üle kantud (kopeeritud) käesoleva aasta hooaega. E-põlluraamatus on kasutusel hooajad (iga aasta kohta tekib vastava aasta põldude loetelu).

Uude hooaega tekivad põllud kahel viisil:

- 1) taotleja saab ise kopeerida eelmisest hooajast põllud käesolevasse hooaega;
- 2) PRIA kopeerib masskopeerimise käigus kõigi taotlejate eelmise hooaja pindalatoetuste taotlusel olnud põllud käesolevasse hooaega.

Kui taotleja on jõudnud enne masskopeerimist juba mõne enda põllu uude hooaega kopeerida, siis PRIA põlde juurde ei kopeeri. Sellisel juhul peab taotleja kõik oma vajalikud põllud ise eelmisest hooajast käesolevasse hooaega kopeerima. Käesoleval aastal toimus kopeerimine 22. märtsil.

Kui põllumassiiv on jagatud, tuleb puuduolevad põllud uuesti joonistada. Põld tuleb nimekirja lisada uue põlluna, kasutades nuppu „Lisa taotlusele põlde“.

Soovi korral võib taotlusele kantava põllumajandusmaa pindala looduses ise üle mõõta või tellida mõõtmise sellealast teenust osutavalt isikult. Sel juhul jääb vastutus mõõtmise tulemuste eest taotleja ja mõõtmise teinud isiku vaheliseks küsimuseks.

e-PRIAs tehakse enne taotluse esitamist süsteemi poolt kontroll taotlusele lisatud põldude pindadele. Kui taotleja(te) poolt joonistatud põldude pindalad ületavad põllumassiivi maksimaalse toetusõigusliku pindala, kuvatakse taotlejale ekraanil vastav hoiatusteade põllu piiride üle kontrollimiseks ning vajadusel enne taotluse esitamist piiride parandamiseks. Vajadusel saab e-PRIAs põldude joonistamisel abi küsida, helistades infotelefonil 1737.

NB! Joonistatud põldudele tuleb põldude loetelus lisada toetuse taotlemise märked.

6. Ökoalade loetelu

Ökoalade määramise nõue kehtib ainult ÖKO toetuse puhul, vt täpsemalt abiiks taotlejale „[Ökokavade](#)“ juhendmaterjalist.

7. Pärandniitude loetelu

Taotlemise perioodi alguseks on e-PRIAS olemas teave pärandniidu tüübi, numbri, pärandniidu pindala ja piiri, hooldamise kuupäeva ning hooldamise viisi kohta.

Toetust on õigus taotleda EELISE pärandniitude kaardikihi alusel. e-PRIAS on võimalik näha EELISesse kantud pärandniitude andmeid, kuid ala on võimalik joonistada ainult „Pärandniidud“ kihile. Kui soovitakse toetust taotleda väljapoole „Pärandniidud“ kihti, peab taotleja sellest teavitama [KeA](#) pärandniitude osakonna spetsialisti.

Pärandniitude loetellu on ette kuvatud kõik PRIA e-põlluraamatus olevad käesoleva aasta hooaja pärandniidu alad. PST/ÜJT, MAHE ja/või KSM toetuse taotlemiseks peavad alla 0,30 ha suurused alad asuma ühe pärandniidu piires kõrvuti ning nende pindala kokku peab olema vähemalt 0,30 ha. Taotlemise märke tegemiseks vajalikud veerud tekivad plokkides „1. Otsetoetused“, „2. Ökokavad“ ja „3. Maaelu arengu toetused“ tehtud valikute alusel. Alasid on võimalik juurde lisada, vajutades nuppu „Lisa taotlusele alasid“. Samuti on võimalik ettekuvatud alasid taotluselt eemaldada, tehes märke rea ette ja vajutades nuppu „Eemalda valitud alad“. Pärandniitude alade kopeerimine eelmisest aastast käesolevasse hooaega toimub sarnaselt põldude kopeerimisega.

Vajutades pärandniidu numbrile, avaneb ala kohta käiv info ja ala joonis.

Pärandniidu ala pindala muutmiseks tuleb muuta ala piiri kaardil, vajutades vastava ala rea lõpus olevale „Mine kaardile“ nupule ja teha muudatused ekraanile kuvataval kaardil.

Taotlusel saab muuta või joonistada uut ala.

Pärandniitude loetelus on võimalik muuta järgmisi ala kohta käivaid andmeid:

- ala number – võib olla kuni 16 tähemärki pikk number või tekst (täpitähti ei saa kasutada);
- kasutusõigus – rippmenüüst tuleb valida maa kasutamise õiguslik alus:

- **(KR)** kirjalik rendileping;
- **(KV)** kasutusvaldus;
- **(M)** muu;
- **(O)** omandis;
- **(SR)** suuline rendileping.

Kui alal on mitu maa kasutamise õiguslikku alust, siis piisab, kui märkida õiguslik alus, millega on hõlmatud suurem osa alast. Pärandniidu ala ei pea taotlusel kasutusõiguse alusel osadeks jagama.

c) mahe maakasutus – täidavad mahetootjad. Mahetootjad täidavad kõikide oma põldude ja pärandniidu alade osas veeru „Mahe maakasutus“. Võimalikud valikud on: 1A – esimese aasta ülemineku põld; 2A – teise aasta ülemineku põld; 3A – kolmanda aasta ülemineku põld; M – mahepõllumajanduslik maa; MM – mitte mahepõllumajanduslik maa.

Pärandniidu alade joonistamisel palume jälgida, et:

- ala oleks märgitud õigele pärandniidule. Põllumassiivid ja pärandniidud omavahel kattuda ei saa. Kõik pärandniiduga kattuvad põllumassiivid kustutatakse põllumassiivide registrist. Seega, kui taotleja soovib toetust taotlema tulla kuni 2022. a pärandniiduga

kattunud põllumassiivile, siis tuleb toetuse taotlemiseks põllumassiivi asemel taotletav ala joonistada pärandniidule;

- kui pärandniit on jagatud, tuleb puuduolevad alad uuesti joonistada. Ala tuleb pärandniitude loetellu lisada, kasutades nuppu „Lisa taotlusele alasid“.

Soovi korral võite taotlusele kantava põllumajandusmaa pindala looduses ise üle mõõta või tellida mõõtmise sellealast teenust osutavalt isikult. Sel juhul jääb vastutus mõõtmise tulemuste eest taotleja ja mõõtmise teinud isiku vaheliseks küsimuseks.

NB! Joonistatud aladele tuleb pärandniitude loetelus lisada toetuse taotlemise märked.

Koondinfo

Selles sammus kuvatakse taotluse täitmise sammus kuvatud teated ja hoiatused, mida ei ole parandatud, ning taotlusele märgitud andmete kokkuvõte. Vajadusel tuleb taotluse andmetes teha muudatused ning liikuda seejärel edasi, vajutades nupule „Edasi“.

Esitamine

Selles sammus peab taotleja lisama kinnitused selle kohta, et ta on tutvunud taotluse täitmisel kuvatud infoga taotlusel esitatud andmete kohta ja et ta on teadlik, et isikuandmeid kasutatakse taotluse menetlemisel. Taotluse esitamiseks tuleb valida „Esita taotlus“. Taotluse eduka esitamise korral kuvatakse ekraanile teade esitamise kohta ja taotluse registreerimisnumber koos taotlustoimiku numbriga. Kui taotlus on saanud numbri, on see dokument PRIAs arvele võetud ja andmed PRIAle edastatud.

Palume mitte jätta taotluse esitamist viimasele päevale!

4.3. Taotluse lisadokumentide esitamine

Lisadokumentide esitamise teenuse kaudu saab PRIAle edastada pindala- ja loomapõhiste toetuste taotlusega seotud lisadokumente. Lisadokumente saab e-PRIAs esitada alles pärast taotluse esitamist. Lisadokumendi esitamiseks tuleb taotlejal menüüs „Dokumendid“ alt valida esitatud pindala- ja loomapõhiste toetuste taotlus, avada taotlustoimik ja seejärel vajutada taotlustoimiku päises paremal olevat nuppu „Lisa dokument“. Avanenud dokumendile tuleb oma arvutist lisada fail, mida soovitakse esitada, kirjutada lühike selgitus, vajutada „Salvesta“ ja seejärel „Esita“.

Kui lisadokument on e-PRIAs taotluse juurde registreeritud, on lisadokument nähtav menüüs „Dokumendid“. Ka muul viisil (e-post, käsipost) taotluse juurde esitatud lisadokumendid on hiljem nähtavad menüüs „Dokumendid“.

Kui taotletakse toetust põllu kohta, mis asub kaitstaval loodusobjektil ja millel kasvatatakse lühikese raieringiga paju (*Salix*) madalmetsa, peab e-PRIAs koos taotlusega esitama kaitstava loodusobjekti valitseja nõusoleku. Valitseja (näiteks KeA või kohalik omavalitsus) poolt antav nõusolek peab olema elektroonilisel kujul ja see tuleb e-PRIAsse üles laadida.

NPT toetuse taotlemise puhul tuleb esitada ka andmed kas põllumajandusalase hariduse või töökogemuse kohta. Koos taotlusega tuleb esitada põllumajandusliku õppekava läbimist tõendava dokumendi ärakiri või töösuhet tõendava dokumendi ärakiri, millest nähtub põllumajandusalal tegutsemise töökogemus. Kui NPT taotleja, kelle liikmeteks olevate füüsiliste isikute nimed ja isikukoodid, ei ole kättesaadavad äriregistrist või mittetulundusühingute ja sihtasutuste registrist, siis tuleb esitada ka need ning lisaks andmed nende liikmete põllumajandusalase hariduse või töökogemuse kohta.

Kui taotletakse toetust põllumajandusmaa kohta, millel kasvatatakse kanepit, tuleb kanepiseemne müügipakendi originaaletiketid tuua PRIA esindusse, esinduse postkasti või saata posti teel PRIAse hiljemalt 15. juuniks. Kui soovite esindust külastada või kohtuda meie teenistujaga, palume aeg eelnevalt broneerida. Esindustesse saab **aega broneerida esmaspäevaks, teisipäevaks, kolmapäevaks või neljapäevaks. Esindused on avatud vaid broneeringu alusel ning ilma broneeringuta vastuvõttu ei toimu.**

4.4. Taotlusel esitatud andmete muutmine

Muudatuste tegemise tähtaeg on optimaalne tagamaks [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse \(EL\) 2021/2116](#) artikli 69 ja 70 kvaliteedi hindamise nõuetekohase rakendamise.

Taotlusel esitatud andmete muutmisega saab alustada menüüst „Dokumendid“, valides taotluse, mida soovitakse muutama hakata. Taotluse muutmiseks tuleb valida „Esita muudatustaotlus“.

Kuni 15. juunini:

- on võimalik lisada taotlusele põldude/pärändniidu alade andmeid ja toetuste taotlemise märkeid.

16. juuni – 15. august on lubatud:

- põldude/pärändniidu alade taotlusele lisamine maakasutuse näitamiseks eelkõige TING nõuete täitmiseks;
- taotlusaluste põldude/pärändniidu alade pindalade suurendamine ja vähendamine;
- kasvatatava põllumajanduskultuuri muutmine (ainult seiratavate nõuete osas);
- taotlemise märgete eemaldamine.

16. august – 1. november:

- ei saa uusi põlde/pärändniidu alasid taotlusele lisada;
- põldude/pärändniidu alade pindala ei saa suurendada;
- põldude/pärändniidu alade pindala vähendamine on lubatud;
- kasvatatava põllumajanduskultuuri muutmine on lubatud (ainult seiratavate nõuete osas);
- taotlemise märgete eemaldamine on lubatud;
- administratiivse kontrolli ja pinnaseiresüsteemi käigus tuvastatud puuduste osas, millest on taotlejat teavitatud, on taotluse muutmine lubatud (nt ületaotlemised, topeltaotlemised).

Alates 16. juunist esitatud muudatused vaatab PRIA üle ning juhul, kui nendega ei ole võimalik arvestada, saadetakse taotlejale vastavasisuline e-kiri koos selgitustega.

NB! Taotlust saab taas muuta pärast seda, kui eelmised muudatused on PRIA poolt üle vaadatud ja kinnitatud.

Pärast taotluse esitamist tekkinud olulistest muudatustest (nt taotlusele on ekslikult märgitud vale põllumajanduskultuur või väheneb kasutuses olev põllumajandusmaa pindala) ja nõuete täitmist takistavatest asjaoludest (nt kultuuri ikaldumine) peab PRIAt esimesel võimalusel, soovitavalt 15 tööpäeva jooksul, kirjalikult teavitama ning vajadusel esitama muudatustaotluse. Nii on võimalik hoiduda järgnevatest arusaamatustest, toetussumma täiendavast vähendamisest või sellest ilmajäämisest.

Esitatud ja esitamata muudatustaotlusi saab avada menüüst „Dokumendid“ ja avatud taotluse vaatest.

NB! Pärast seda, kui taotlejat on teavitatud kavatsusest teha kohapealne kontroll, ei ole taotluse muutmine lubatud selliste nõuete korral, mis ei ole pinnaseiresüsteemiga seiratavad. Seiratavate nõuete loetelu on leitav PRIA kodulehe infokeskuse leheküljelt „[Pinnaseiresüsteem](#)“.

4.5. Taotluse tagasivõtmine

Taotluse või esitatud muudatustaotluse saab tagasi võtta menüü „Dokumendid“ kaudu, valides taotluse või muudatustaotluse, mida soovetakse tagasi võtta. Seejärel tuleb vajutada nupule „Esita tagasivõtmise taotlus“. Taotluse võib e-PRIA kaudu tagasi võtta igal ajal:

- kuni 1. novembrini 2026. aastal;
- mitteseiratavate nõuete osas kuni kohapealsest kontrollist teadasaamiseni.

Tagasivõtmise taotlust on võimalik esitada kogu taotluse või viimase muudatustaotluse kohta. Viimase muudatustaotluse saab tagasi võtta, kui see ei ole „Tagasilükatud“ staatusega. Tagasilükatud muudatustaotlust ei saa tagasi võtta.

Esitatud ja esitamata tagasivõtmise taotlusi saab avada menüüst „Dokumendid“ ja avatud taotluse vaatest „Lisadokumendid“ alt.

NB! Palume arvestada, et kui taotlus on tagasi võetud, saab uue taotluse esitada ainult taotluse vastuvõtmise perioodi jooksul ehk kuni 15. juunini.

4.6. Põllumajandusliku majapidamise üleandmine

Põllumajandusliku majapidamise üleandmiseks loetakse põllumajandusliku majapidamise tervikuna teisele isikule võõrandamist või kasutusse andmist. Sel juhul lähevad üleandjalt ülevõtjale üle kõik toetuse taotlemisega seotud õigused ja kohustused, kui õigusaktides ei ole sätestatud teisiti.

Kui põllumajanduslik majapidamine antakse üle ajavahemikul 15. maist kuni 15. juunini, võtab üleandja enda esitatud toetuse taotluse tagasi ja ülevõtja esitab uue taotluse.

Kui põllumajanduslik majapidamine antakse üle pärast 15. juunit, kuid hiljemalt taotluse esitamise kalendriaasta 1. septembriks, antakse toetus ülevõtjale, kui ülevõetud põllumajanduslik majapidamine ja selle ülevõtja vastavad kõigile toetuse saamise nõuetele. Kui põllumajandusliku majapidamise ülevõtja ei soovi toetust saada, antakse toetus üleandjale, kui üleantud põllumajanduslik majapidamine ja selle üleandja vastavad kõigile toetuse saamise nõuetele.

Kui põllumajanduslik majapidamine antakse üle pärast taotluse esitamise kalendriaasta 1. septembrit, antakse toetus üleandjale, kui üleantud põllumajanduslik majapidamine ja selle üleandja vastavad kõigile toetuse saamise nõuetele. Kui üleandja ei soovi toetust saada, antakse toetus ülevõtjale, kui ülevõetud põllumajanduslik majapidamine ja selle ülevõtja vastavad kõigile toetuse saamise nõuetele.

Põllumajandusliku majapidamise üleandmisest tuleb PRIAt teavitada seitsme kalendripäeva jooksul. Selleks on taotlejal võimalik esitada soovituslik vorm „[Teave põllumajandusliku](#)

[majapidamise/põllumajandusettevõtte üleandmise-ülevõtmise kohta ja taotlus ülevõtjale toetuse maksmiseks](#)“, mis on leitav PRIA kodulehe konkreetse toetuse lehelt Abiks taotlejale kategooria Vormid alt. Vorm tuleb nii üleandja kui ka ülevõtja poolt digitaalselt allkirjastada ja esitada e-posti aadressil info@pria.ee.

4.7. Väärmatu jõud ja erandlikud asjaolud

Väärmatu jõud on asjaolu, mida taotleja ei saanud mõjutada ja mõistlikkuse põhimõttest lähtuvalt ei saanud temalt oodata, et ta selle asjaoluga arvestaks, seda väldiks või takistava asjaolu või selle tagajärje ületaks. Väärmatu jõu ja erandlike asjaolude hindamisel võetakse arvesse üksikjuhtudel ilmnenuid asjaolusid.

Väärmatu jõuna käsitletakse näiteks järgmisi juhtusid:

- taotleja surm;
- taotleja pikaajaline töövõimetus;
- põllumajandusliku majapidamise või selle suure osa sundvõõrandamine, kui taotluse esitamise päeval ei olnud sellist sundvõõrandamist võimalik ette näha;
- raske loodusõnnetus või rasked ilmastikutingimused, mis kahjustavad tõsiselt põllumajanduslikku majapidamist;
- loomakasvatushoone hävimine õnnetuse tagajärjel;
- kogu või osa põllumajandustootja karja kahjustav loomataud;
- taotleja ettevõtte ümberkruntimine, kui see pole algatatud omanike huvidest lähtuvalt;
- loom on taotleja tahte vastaselt karjast välja viidud ja taotlejal on selle tõendamiseks Politsei- ja Piirivalveametile esitatud avalduse ärakiri;
- loom on haiguse või õnnetuse tõttu surnud või veterinaarsetel näidustustel hukatud ning taotlejal on selle tõendamiseks veterinaararsti kirjalik kinnitus.

Väärmatu jõud peab olema tekkinud kummagi poole süüta. Näiteks, kui taotlejal on maa kasutamiseks või loomade pidamiseks sõlmitud rendileping ja rendileandja seda rikub, ei ole tegemist väärmatu jõuga. Lepingu rikkumisel saab taotleja oma õiguste kaitseks pöörduda maakohтусse tsiviilkohtumenetluse seadustiku korras.

Tavapärasest hoolsuskohustusest lähtuvalt tuleb taotlejal väärmatust jõust ja erandlikest asjaoludest tingitud toetuse kasutamise seotud kohustuse täitmisel ilmnenuid takistusest PRIAt mõistlikul ajal kirjalikult teavitada e-posti aadressil info@pria.ee. Teavitus tuleb saata soovitatavalt 15 tööpäeva jooksul alates väärmatu jõu või erandliku asjaolu ilmnemisest. Teavituse tulemusena on PRIAl võimalik kontrollida teavituses toodud asjaolude olemust (nt ei ole väärmatu jõud looma realiseerimine majandustegevusest tulenevalt) ja arvestada sellega toetuse nõuete hindamisel. Taotleja peab arvestama, et erandlikest asjaoludest teavitamine võib leevendada tähtjaks nõude täitmata jätmise sanktsiooni, kuid ei pruugi vabastada teda nõude täitmisest ja nõue tuleb täita esimesel võimalusel. Eelnevalt tulenevalt võetakse teavitus menetlusse, mille tulemusena selgub sõltuvalt asjaoludest ka selle mõju toetusele.

5. TAOTLUSE MENETLEMINE

Toetuste taotluste menetlus ning selle raames tehtavad toimingud on haldusmenetlus [haldusmenetluse seaduse](#) tähenduses. Iga taotluse menetluses läbi viidava kontrolli eesmärk on tuvastada taotleja ja taotluse, sh ellu viidava või ellu viidud tegevuse vastavus kehtivatele nõuetele. Selleks on kohustus toetust menetleval, välja maksva ja järelevalvet teostaval asutusel kontrollida nõuete täitmist ning taotluses esitatud andmete õigsust. Järelevalvet nõuete täitmise üle teevad oma pädevuse piires PRIA, KeA, MaRU, Tööinspeksioon ning Põllumajandus- ja

Toidumet (edaspidi PTA).

PRIA jätkab ka eelarveperioodil 2023–2027 looma- ja pindalatoetuste võimalike kunstlike tingimuste tekitamise kontrollimist. Eesmärk on kontrollida probleemseid taotlusi enne toetuse määramise otsuse tegemist, et anda toetust vaid neile taotlejatele, kes vastavad toetuste määrustes sätestatud tingimustele ja eesmärkidele ega ole toetuse saamise nõuete täitmiseks tekitanud kunstlikke tingimusi. Kui kontrolli käigus tehakse kindlaks, et rikkumine on toime pandud tahtlikult, on tegemist pettusega, millele võib lisaks toetusest ilmajäämisele järgneda täiendava kaitsemeetmena kuni kaheaastane toetusetaotluse esitamise keeld. Halvimal juhul võib järgneda ka kriminaalmenetlus.

Näiteks on kunstlike tingimuste tekitamisena käsitletav toetuste saamiseks uute ettevõtete loomine või olemasolevate ettevõtete vahel, kus ettevõtted on ühe ja sama isiku juhtimise ning kontrolli all, loomade/põldude liigutamine selliselt, et taotletud ettevõtted vastaksid toetuse saamise nõuetele (näiteks kuni kehtestatud piirmäärani loomade/põldude jagamine). Sellisel juhul võib olla tegemist kunstlikult loodud tingimustega, millega on üritatud toetust saada rohkem, kui ühele taotlejale kehtestatud piirmäär võimaldaks.

Kunstlike tingimuste loomist võib esineda lisaks kehtestatud piirmääradest kõrvale hiilimisele ka nõuete täitmise vältimiseks. Samuti kontrollitakse valeandmete esitamist ning nende esinemisel rakendatakse vastavaid kaitsemeetmeid.

Taotluse kontrollimine jaguneb administratiivseks ja kohapealseks kontrolliks, mida toetab pinnaseiresüsteem. Kontrollitakse, kas taotleja ja põllumajandusmaa vastavad toetusõiguslikkuse ja tingimuslikkuse nõuetele ning lisaks kontrollitakse nõuetega sätestatud dokumente (nt põlluraamatut). PRIA viib administratiivset kontrolli läbi kõikide esitatud taotluste üle ning eelkõige elektrooniliste vahendite kaudu. Otsus teostada kohapealseid kontrole ja pinnaseiresüsteemi kvaliteedi hindamist tehakse valimipõhiselt.

Nimekiri 2026. aastal seiratavatest nõuetest on leitav [PRIA kodulehelt](#).

5.1. Halduskontroll

Halduskontrollid peavad võimaldama nõuete rikkumise avastamist, eelkõige automaatset avastamist, infotehnoloogiliste vahendite abil. Halduskontrollid sisaldavad ristkontrole. Kontrollid hõlmavad kõiki üksikasju, mida on võimalik ja kohane halduskontrolli vahenditega kontrollida.

Taotluse esitamise käigus kontrollib infosüsteem:

- kas taotleja iga põld või pärandniidu ala (või kõrvuti asuvad põllud või pärandniidu alad kokku) on vähemalt 0,30 ha ning kas ka pärast kontrollimist on nõuetele vastav pindala vähemalt 0,30 ha;
- kas põllumajanduskultuur on toetusõiguslik taotletud toetuse jaoks.

Kui taotlus on esitatud, kontrollib PRIA:

- kas pärast kontrolli on põllumajandusmaa pindala kokku vähemalt 1,00 ha;
- põllumassiivi pindala ületaotlemist, s.t põllumassiivi põhiselt taotlustes kirjas olnud põldude pindalade summat võrreldakse põllumassiivi maksimaalse toetusõigusliku pindalaga. PRIA kontrollib põllumassiivil asuvate põldude pindalaid ortofotodelt, kuid vajadusel ka kohapeal;
- topelттаotlemist, s.t. taotlemisel samale maale erinevate taotlejate poolt, kontrollitakse maa kasutamise õiguslikku alust;
- kas taotleja on aktiivne tootja;

- kas kanepile taotlemisel on taotleja esitanud külvatud kanepiseemne müügipakendi originaaletiketid;
- kas taotleja vastab NPT tingimustele.

Kui administratiivse kontrolli käigus avastatakse märke võimalikust nõuete rikkumisest, viiakse läbi järelkontroll mistahes teise asjakohase menetluse abil ja vajadusel teostatakse kohapealne kontroll või saadetakse taotlejale järelepärimine.

5.2. Kohapealne kontroll

Kohapealsed kontrollid algavad pärast taotluste vastuvõttu ning kestavad üldjuhul oktoobri lõpuni. Tingimuslikkuse kontrollile tehakse aastaringset.

Kohapealses kontrollis täidetakse kontrollaruanne, kuhu ka taotlejal on võimalik lisada omapoolsed märkused. Kontrollaruande allkirjastavad inspektor(id) ja soovi korral taotleja või tema esindaja. Kontrollaruande allkirjastamisega tõendab taotleja või tema esindaja, et on teadlik majapidamises läbi viidud kohapealsest kontrollist ning talle on võimaldatud esitada ja lisada kontrollaruandele märkuseid (allkiri ei tähenda nõustumist kontrolli tulemustega). Koopia kontrollaruandest tehakse taotlejale nähtavaks e-PRIAs ning sellekohane teavitus saadetakse taotlejale e-kirjana. Kui tingimuslikkuse süsteemi kontrolli on läbi viinud PTA, KeA või Tööinspeksioon, edastab kontrollaruande koopia taotlejale kontrolli läbi viinud asutus vastavalt asutuses kokkulepitud korrale. Kui taotlejal on pretensioone kohapealse kontrolli läbiviimise või tulemuste kohta, saab ta need esitada 15 kalendripäeva jooksul alates kontrolli toimumisest ja/või kontrollaruande koopia kättesaamisest. Pretensioonid tuleb esitada kirjalikult.

5.2.1. Pindalatoetuste kohapealne kontroll

Kohapealset kontrolli tehakse kontrollvalimite alusel. PRIA inspektorid kontrollivad kohapeal, kas toetuse saamise nõuded on täidetud. Kohapeal kontrollitakse eelkõige mitte seiratavate nõuete täitmist, vajadusel ka seiratavate nõuete täitmist.

Põldude pindalade kontrollimiseks kasutatakse vajadusel GPS-seadmega mõõtmist. Põldudel ja põldude vahel liikumiseks võidakse kasutada ka ATVd. Mõõtmised teostatakse mööda toetusõigusliku põllumajandusmaa ja põllumajanduskultuuri piiri, kontrollides põllumajandustootja poolt taotletud pindala vastavust tegelikule olukorrale. Visuaalselt kontrollitakse, kas HPKs (maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuded) säilitamisele kuuluvad toetusõigusliku põllumajandusmaa pindala hulka arvestatud maastikuelemendid vastavad kehtestatud parameetritele (sõltuvalt maastikuelemendi tüübist kontrollitakse selle suurust, laiust, kõrgust või pikkust jms) ja asukohale ning kas põllu maakasutus vastab maastikuelemendiga seotud maakasutusele (nt kas põllusaar on ümbritsetud või külgneb põllumaaga – maakasutus P või M). Erinevuste leidmisel maastikuelemendid mõõdetakse ning mittevastavad maastikuelemendid arvestatakse põllu ja põllumassiivi pindalast välja.

Kui taotleja või tema esindaja viibib kohapealse kontrolli juures, peab ta vajadusel inspektorile ette näitama põllu piiri.

Kui alla 0,01 ha objektid, mis ei ole toetusõiguslikud ja millel põllumajandustootmist ei saa toimuda, moodustavad kokku enam kui 0,01 ha põllu pinnast, siis mõõdetakse sellised objektid toetusõiguslikust põllumajandusmaa pindalast välja. Seega tuleb sellised alad juba taotlemisel põllu pindalast välja arvestada.

Kontrollis olevatelt kanepi põldudel võetakse proovid kanepitaimedes THC sisalduse määramiseks. Kanepi proove THC sisalduse määramiseks saab võtta perioodil, mis algab 20 päeva pärast kanepi õitsemise hakkamist ning lõpeb 10 päeva pärast õitsemist. Kui taotleja kanepi õitsemise hakkamisest PRIAt ei teavita, võib osutuda võimatuks kanepi THC sisalduse kontrollimine ja seega toob kaasa toetuse vähendamise.

5.2.2. Tingimuslikkuse kontrollisüsteem

Tingimuslikkuse süsteemi nõuete täitmist kontrollivad kohapeal PRIA, PTA ning KeA, igaüks oma pädevuse piires. PRIA teeb tingimuslikkuse raames kõigi taotlejate puhul lisaks administratiivset kontrolli püsirohuma sailitamise nõude ning lihtsustatud külvikorra nõude täitmise osas.

5.2.2.1 Sotsiaalse tingimuslikkuse kontrollisüsteem

Sotsiaalse tingimuslikkuse süsteemi nõuete täitmist kontrollib Tööinspeksioon oma pädevuse piires.

5.3. Pinnaseire

[Komisjoni rakendusmääruse \(EL\) nr 2022/1173](#) artikli 65 kohaselt on „pinnaseiresüsteem“ kord, mille alusel regulaarselt ja süstemaatiliselt vaadelda, jälgida ja hinnata põllumajanduslikke tegevusi ja tavasid põllumajandusmaal Copernicuse Sentineli satelliidiandmete või muude vähemalt samaväärse väärtusega andmete alusel. Komisjoni delegeeritud määruse (EL) nr 2022/1172 artikli 5 kohaselt peab pinnaseiresüsteemile kohaldama igal aastal nõuetekohast kvaliteedihindamist vastavalt Euroopa Liidu tasandil välja töötatud metoodikale.

Pinnaseirega tuvastatakse süstemaatiliste satelliidivaatluste põhjal põllul tehtavaid põllumajanduslikke tegevusi ja/või põllul kasvatatavat kultuuri(gruppi). Põldude pindalasisi seire käigus ei mõõdata.

Pinnaseire objektideks on põllumajandusmaa, mille sees on nii põllumaa, püskikultuuride alune maa, rohumaad kui pärändniidud. Süsteem põhineb satelliidiandmetel, mille kasutamiseks on välja töötatud mudelid. Satelliidiandmete abil vaadeldakse kõiki pindala- ja loomapõhiste toetuste taotlustel märgitud põlde ja pärändniite. Väljundiks on markerid: mittetoetusõiguslikud objektid, homogeensus, niitmine, kündmine, kultuurigrupp. Markerite abil tehakse kindlaks toetuskõlbmatute alade olemasolu, seda eelkõige alaliste struktuuride tõttu, toetuskõlbmatu maakasutuse olemasolu, põllumajandusmaa kategooria muutus, olenemata sellest, kas tegemist on põllumaa, püskikultuuride aluse maa või püsirohumaaga.

Pinnaseiresüsteem käivitatakse 1. mail. Alates juulist väljastab süsteem PRIAle regulaarselt markerite tulemused. Perioodiliselt laekub satelliidiandmeid juurde kuni augusti, võimalusel septembri lõpuni. Kui taotleja on teinud taotlusel muudatusi, teeb süsteem ümberarvutused olemasolevate satelliidiandmete baasil. Viimased arvutused tehakse oktoobris.

Seire käigus arvutatakse igale põllule kõikide alljärgnevalt nimetatud markerite väärtused.

- **Mittetoetusõiguslike objektide marker.** Mittetoetusõiguslike objektidena käsitletakse põllu sees asuvaid püsivaid struktuure nagu teed, hooned jms rajatised. Võsa käsitletakse samuti mittetoetusõigusliku objektina, juhul kui see on nii suur, et takistab järgmisel kasvuperioodil maa põllumajanduslikku kasutamist.
- **Homogeensus marker.** Homogeenseks loetakse põldu, kus kogu põllu ulatuses on tegemist sama kultuuriga ja sama maakasutusega või on tehtud sama tegevust (näiteks on põld ühtlaselt niidetud või ühtlaselt küntud). Mittehomoogeensusel puhul on olukord

vastupidine ning see võib viidata sellele, et põllul on tuvastatud kasvamas mitu erinevat kultuuri.

- **Kündmise marker.** Kündmise all mõeldakse kõiki põllutöomasinate abil tehtud tegevusi, mille tagajärjel näeme põllul ilma taimestikuta pinda. Seirega tuvastatakse, kas leidub periood, kus põld on taimestikuta.
- **Niitmise marker.** Leitakse suuremad biomassi languse hetked. Eriti oluline on esimene hetk, sest see näitab, et põllul on märgata tegevust. Niitmise markeri alla loetakse tinglikult ka biomassi vähenemist, kui selle põhjuseks on karjatamine.
- **Kultuurigrupi marker.** Kõik kultuurid, millele saab pindalapõhiseid toetusi taotleda on koondatud kultuurigruppidesse. Seirega tuvastatakse, millisesse kultuurigruppi põllul kasvav kultuur kuulub.

Markerite tulemuste põhjal arvutatakse, kas põllule kehtivad toetuse nõuded on täidetud. Nõuded, mis kehtivad kõikidele põldudele, sõltumata taotletud toetusest on:

- põllul ei tohi paikneda mitte-toetusõiguslikke objekte;
- põld peab olema homogeenne;
- tuvastatud maakasutus ja kultuur peab olema kooskõlas taotletud maakasutusega.

Nende kolme nõude täitmisest kogutakse teave mittetoetusõigusliku objekti markeri, homogeensuse markeri ja kultuurigrupi markeri alusel. Maakasutuse tuletab süsteem kultuurigrupi markerist. Kündmise marker, niitmise marker ja kultuurigrupi marker on seostatud konkreetsete taotletud toetuste nõuetega.

Kui süsteem on andnud märku, et mingi nõude täitmisel tuvastati erinevus taotletust ja/või seiretava nõude rikkumine, saadab PRIA taotlejale olukorra täpsustamiseks e-kirja, kus palutakse taotlejal teha asukohamärgisega fotod, kasutades fotoäppi Iva, või teha pindala- ja loomapõhiste toetuste taotluse muudatus, et taotlus vastaks tegelikkusele.

PRIA poolt arendatud Iva äpi abil saab taotleja põldudest teha asukohamärgisega fotod ja saata need PRIA-le. Fotosid saab teha, vastates saadetud fotoülesandele etteantud tähtaja jooksul endale sobival ajal. Fotoülesandele vastamiseks ei ole vaja äppi sisse logida. Kui endal ei ole foto tegemiseks võimalust, saab fotod lasta teha endale usaldusväärsel inimesel. Fotoülesande teavituskirjast leiab juhised, kuidas äppi alla laadida ja viite äpi kasutusjuhendile. Fotosid saab Ivas saata ka ilma fotoülesandeta. Sellisel juhul tuleb foto tegemiseks ja saatmiseks Iva äppi sisse logida, kasutades Mobiil-IDd või Smart-IDd. Ilma fotoülesandeta saab fotosid teha vaid pindalatoetuste taotlusel olevate põldude, niitude ning põllumassiivide kohta. Kui fotot soovitakse teha ning saata ilma fotoülesandeta, tuleb juurde lisada ka fotode tegemise põhjus. See hõlbustab PRIA-l laekunud fotode menetlemist. Rohkem infot Iva äpi kohta leiab [PRIA kodulehelt](#).

Tõendusväärtsuse tagamiseks on oluline, et fotod tehakse just kasutades Iva äppi. Muudmoodi tehtud ning e-posti teel saadetud fotod ei ole tõenduse väärtusega.

Taotlejal on võimalik taotlust muuta kuna 1. novembrini. Kui taotleja ei reageeri kirjale või pole esitatud selgitus piisav, st olukord jääb selgusetuks, suunatakse see põld kohapealsesse kontrolli. Kui taotlejat on informeeritud leitud mittevastavustest ja ta teeb ise taotlusel vajalikud muudatused, siis selle eest taotleja toetust ei vähendata. Juhul, kui põld on suunatud kohapealsesse kontrolli, siis taotlust ei saa enam mitteseiratavate nõuete osas muuta.

Pinnaseirest saadavad tulemused on sisendiks ka administratiivsete kontrollide tegemisel. Näiteks KSM toetuse taotlemisel kontrollitakse pinnaseirest saadud info alusel administratiivselt viljavahelduse nõuete täitmist. Kui taotletud toetusel on ka mitteseiratavaid nõudeid (näiteks taimekaitsevahendite kasutamise piirangud), siis nende nõuete täitmist kontrollitakse kohapeal

valimi alusel.

Kvaliteedikontrolli tehakse valimi alusel, valdavalt kohapeal. Selle eesmärk on PRIA seiresüsteemi toimimise kontrollimine. Kvaliteedikontroll hõlmab nii põldudele, kui kogu taotlusele kohalduvaid seiratavaid nõudeid.

6. TOETUSE VÄHENDAMINE

Toetuste vähenduse arvestamine toimub vastavalt [Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seadusele](#) ja toetuste määrustele.

6.1. Toetuse vähendamine toetusõiguslikkuse nõuete rikkumise, s.h pindalade erinevuste tõttu

Kui taotleja ei täida toetusõiguslikkuse nõudeid (näiteks ei vasta taotleja [p 2.1](#) aktiivse tootja nõudele) jäetakse taotlus tervikuna rahuldamata.

Pindala erinevuste eest kaitsemeetmete kohaldamisel arvutatakse erinevus taotlusel märgitud ja kindlaksmääratud pindala vahel eraldi iga taotletud pindalatoetuse kohta. Pindala erinevus arvutatakse eraldi kõigi selliste maade kohta, mille kohta on kehtestatud ühesuguse suurusega ühikumäär, seejuures tasaarvestatakse omavahel taotlusel märgitust suuremad ja väiksemad kindlaksmääratud maa pindalad.

Kui taotlusel esitatud pindala ja kontrolli tulemusel kõigile toetuse nõuetele vastavaks tunnistatud kindlaksmääratud pindala on erinevad, vähendatakse toetuse summat pindala erinevuse ulatusest lähtudes.

Taotlusel esitatud ja kindlaksmääratud pindala erinevus	Toetuse määramine ja vähendamine	Näide
Taotlusel esitatud kogupindala on kindlaksmääratud pindalast väiksem.	Toetus määratakse taotlusel esitatud pindala alusel.	Taotleti 100 ha, kindlaks määrati 105 ha. Toetust määratakse 100 ha eest.
Taotlusel esitatud kogupindala on kuni 3 protsenti või kuni 2 hektarit kindlaksmääratud pindalast suurem.	Toetus määratakse kindlaksmääratud pindala alusel.	Taotleti 100 ha, kindlaks määrati 99 ha. Toetust määratakse 99 ha eest.
Taotlusel esitatud kogupindala on üle 3 protsenti ja üle 2 hektari, kuid mitte üle 50 protsenti kindlaksmääratud pindalast suurem.	Esmakordsel nõude rikkumisel arvestatakse vähenduse summaks pool taotletud ja kindlaksmääratud pindala erinevusele vastavast toetuse suurusest. Nõude korduva rikkumise korral vähendatakse toetust taotletud ja kindlaksmääratud pindala erinevusele vastava toetuse suuruse võrra.	Taotleti 100 ha, kindlaks määrati 80 ha. Tuvastatud pindala erinevus on 20 ha. Toetust määratakse 80 ha eest. Kuna tegemist on esmakordse nõude rikkumisega, siis, täiendavalt vähendatakse toetust 10 hektarile vastava summa võrra, kuna pindala erinevus on $20 \times 100 / 80 = 25\%$. Juhul, kui tegemist oleks olnud nõude korduva

		rikkumisega, oleks toetust täiendavalt vähendatud 20 hektarile vastava summa võrra.
Taotlusel esitatud kogupindala on üle 2 hektari ja üle 50 protsendi kindlaksmääratud pindalast suurem.	Taotlus jäetakse tervikuna rahuldamata.	Taotleti 100 ha, kindlaks määrati 45 ha. Toetust ei määrata, kuna pindala erinevus on $55 \times 100 / 45 = 122,22\%$.

Täpsemat infot vähendamise aluste kohta leiab [PRIA kodulehelt](#).

6.2. Toetuse vähendamine tingimuslikkuse ja/või sotsiaalse tingimuslikkuse nõuete rikkumise tõttu

[Tingimuslikkuse ja/või sotsiaalse tingimuslikkuse süsteemi](#) mistahes nõude rikkumise korral vähendatakse kõiki taotletud toetusi, millele tingimuslikkuse ja/või sotsiaalse tingimuslikkuse kontrollisüsteem kehtib. Nõuded kehtivad kalendriaasta järgi – kui mõne nõude rikkumine tuvastatakse 2026. aastal, siis vähendatakse ka 2026. aastal taotletud pindala- ja/või loomatoetusi.

Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuete, kohustuslike majandamisnõuete ning töö- ja tööhõivetingimustega seotud nõuete ja tööandja kohustuste järgimise puhul hinnatakse leitud rikkumiste korral, kas tegemist on hooletusest või tahtlikkusest tingitud rikkumisega, rikkumise raskust, püsivust ning ulatust ning kas on kergendavaid asjaolusid. Hindamine toimub vastavalt hindamismaatriksitele, mille alusel moodustub toetussumma vähendamise protsent. Hindamismaatriksid avaldatakse [PRIA kodulehel](#).

Tingimuslikkuses on kasutusel mõiste „tähtsusetu tagajärjega mittetahtlik rikkumine“, mida kontrolliasutused võivad teatud juhtudel rakendada kohapealse kontrolli käigus tuvastatud tingimuslikkuse väiksemate rikkumiste korral. Sellisteks väiksemateks rikkumisteks on rikkumised, mida on võimalik lihtsate vahenditega kõrvaldada.

Tähtsusetu tagajärjega mittetahtliku rikkumise võib kohapealset kontrolli läbi viinud inspektor lugeda ebaoluliseks juhul, kui tegemist on kohe eemaldatava puudusega ja mille hindamisel punktisumma ei ületaks 3 punkti.

Ka sotsiaalse tingimuslikkuse puhul ei too iga rikkumine kohe kaasa toetuste vähendamist. Kui Tööinspeksioon on tuvastanud rikkumise nõudel, mis kuulub sotsiaalse tingimuslikkuse süsteemi, siis antakse taotlejale viis päeva rikkumise kõrvaldamiseks. Juhul, kui taotleja puudused vabatahtlikult viie tööpäeva jooksul kõrvaldab, ei loeta rikkumist sotsiaalse tingimuslikkuse nõuete rikkumiseks. Juhul, kui taotlejale tehakse ettekirjutus, siis teavitatakse sellest ka PRIAt ning sellele järgneb toetuse vähendamine.

Kui tingimuslikkuse või sotsiaalse tingimuslikkuse rikkumine tuleneb põllumajandustootja mittetahtlikkusest, on üldreeglina vähendamise ulatuseks 3% kogusummast. PRIA võib pädeva kontrolliasutuse poolt kontrollaruandes esitatud hinnangu alusel siiski otsustada, kas seda protsenti vähendada 1%-ni. Iga mittetahtliku rikkumise % leitakse eraldi. Mittetahtlikud rikkumised liidetakse ja kui rikkumistel ei olnud tõsiseid tagajärgi või rikkumised ei olnud seotud rahva- ja loomatervisega, on maksimaalne vähendamine esimesel rikkumise aastal kuni 5% toetussummast. Samas, kui vähemalt üks rikkumine oli tõsiste tagajärgedega või rikkumine oli seotud rahva- ja loomatervisega, on maksimaalne vähendamine esimesel rikkumise aastal kuni 10%.

Kui rikkumine on püsiv või on taotleja kolme järjestikuse kalendriaasta jooksul rikkunud sama nõuet või standardit eelnevalt üks kord mittetahtlikult, vähendatakse toetussummat üldreeglina 10%. PRIA teavitab taotlejat, et sama nõude rikkumise veelkordsel kindlakstegemisel käsitletakse seda tahtliku nõude rikkumisena.

Kui mittevastavus on olnud taotleja poolt tahtlik või nõuet rikutakse mitmendat korda, on vähendamise ulatuseks üldreeglina 15%. Lähtuvalt eksimuse suurusest on võimalik seda protsenti vajaduse korral suurendada kuni 100%-ni toetuse kogusummast.

PRIA arvutab [komisjoni delegeeritud määruse \(EL\) 2022/1172 III peatüki](#) kohaselt nõuete rikkumisel toetuste vähendused nende maksete põhjal, mis on tehtud või tehakse sellel aastal, mil niisugune rikkumine toime pandi. Leitud vähendust kohaldatakse nende maksetele, mis tehakse rikkumise tuvastamise aastal.

See tähendab, et 2026. aasta kohapealsete ja administratiivsete kontrollide käigus tuvastatud rikkumised, mis pandi toime eelneva kolme aasta (2023–2025) jooksul, arvatakse vastava aasta rikkumiste hulka. Tagasiulatuvalt arvutatakse nende nõuete rikkumise eest vähendus vastaval aastal määratud toetussummadest, kuid leitud vähendus võetakse maha 2026. aastal määratud toetussummast.

Sotsiaalset tingimuslikkust rakendati esimest korda 2025. aastal ning seetõttu arvestatakse seal rikkumisi 2025. aastast.

6.3. Toetuste vähendamine finantsdistsipliini rakendumise tõttu

Selleks, et ühise põllumajanduspoliitika rahastamiseks kasutatavad summad jääksid aastaste ülemäärade piiridesse, rakendatakse otsetoetustele finantsdistsipliini mehhanismi. Finantsdistsipliiniga säilitatakse põllumajandusreserv, et toetada põllumajandussektorit põllumajanduslikku tootmist või turustamist mõjutavate turumuutuste või kriiside korral. See tähendab, et ühel aastal tehtud finantsdistsipliini (FD) kinnipidamise korral tehakse N+1 aastal toetuse saajale FD kinnipidamisest Euroopa Komisjoni etteantud protsendi alusel tagasimakse. FD kohaldamisest tulenev otsetoetuste vähendamine on toimunud alates 2014. aastast. FD-d kohaldatakse Euroopa Liidu eelarvest rahastatavate otsetoetuste summadele kokku, kui need ületavad toetuse saajal 2000 eurot.

2026. aasta pindalatoetuste taotlusele rakenduva finantsdistsipliini vähenduse otsustab Euroopa Komisjon käesoleva aasta jooksul.

6.4. Taotluse rahuldamata jätmise põhjused

Taotluse rahuldamata jätmise alused on sätestatud [Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduses](#). Taotlus jäetakse rahuldamata järgmistel juhtudel:

- taotleja ei võimalda läbi viia kohapealset kontrolli;
- taotleja ei vasta aktiivse tootja nõudele;
- tingimuslikkuse süsteemi nõuete rikkumise puhul vähendatakse toetussummat kuni 100%;
- taotleja on tekitanud toetuse saamise tingimused kunstlikult, sh on teadlikult esitatud valeandmeid;
- taotlus jäetakse rahuldamata ka siis, kui taotleja ei ole puuduste kõrvaldamiseks määratud tähtaja jooksul neid kõrvaldanud. Sellisel juhul menetletakse toetust vastavalt esitatud andmetele. Kui kõrvaldamata puudus takistab kõigi vajalike kontrollide läbiviimist, jäetakse taotlus kogu toetuse ulatuses läbi vaatamata;

- kui taotleja on äriühing, kes on äriregistri andmetel lõpetanud tegevuse pärast toetustaotluse esitamist;
- kontrollimisel selgub, et toetusõiguslikkuse nõuetele vastavate põldude/pärändniidu alade kogupindala on väiksem kui 1,00 ha;
- taotleja on taotlenud toetust tegelikult kasutatavast maa-alast üle 50% suuremale pindalale;
- toetust ei maksta nende kanepi põldude kohta, mille osas ei ole taotleja järginud kanepikasvatajale esitatud nõudeid (vt [p 2.2.1.1](#));
- toetust ei maksta nende pajupõldude või põllu osade kohta, mille osas ei ole taotleja täitnud lühikese raieringiga paju (*Salix*) madalmetsa kasvatajale esitatavaid nõuded (vt [p 2.2.1.1](#));
- NPT toetuse taotleja ei vasta toetuse saamise nõuetele;
- tahtliku tingimuslikkuse nõuete rikkumise puhul võidakse vähendada toetussummat kuni 100%.

7. ÜHIKUMÄÄRAD; ÜHIKUMÄÄRADE KEHTESTAMINE, TOETUSE MÄÄRAMINE JA VÄLJAMAKSMINE

7.1. Ühikumäärad

PST, ÜJT, NPT, PKV, TVK ja SKT toetustel on määratud ühikumäärade vahemikud – minimaalne ühikumäär, kavandatud ühikumäär ning maksimaalne ühikumäär. See tähendab, et toetuse ühikumäär peab jääma minimaalse ja maksimaalse ühikumäära vahele, kuid täpne ühikumäär sõltub kõikide taotlejate taotletud ja kindlakstehtud pindalast ning iga toetuse eelarvest. Täpsed ühikumäärad kehtestab PRIA.

2026. aastal on ühikumääravahemikud järgmised:

Toetus	2026. aasta kavandatud ühikumäär, eur/ha	2026. aasta minimaalne ühikumäär, eur/ha	2026. aasta maksimaalne ühikumäär, eur/ha
PST	110	81	135
ÜJT			
<i>1–10 ha</i>	10	8	13
<i>10.01–130 ha</i>	24,22	18	30
NPT	114	91	150
PKV	364	273	455
TVK	29	22	36
SKT	364	273	455

7.2. Ühikumäära kehtestamine ja toetuse määramine või taotluste rahuldamata jätmise

PST, ÜJT, NPT, PKV ja TVK toetuste ühikumäärad kehtestab PRIA 1. detsembriks 2026. a, SKT toetuse ühikumäära 1. juuniks 2027. a.

ÜJT toetust antakse vastavalt taotleja toetusõigusliku põllumajandusmaa suurusele:

- taotlejale, kelle toetusõigusliku põllumajandusmaa suurus on üle 10 hektari, antakse toetust alatest esimesest hektarist kuni maksimaalselt 130 hektarini koefitsiendiga 1,0;
- taotlejale, kelle toetusõigusliku põllumajandusmaa suurus on kuni 10 hektarit, antakse toetust kuni 10 hektarini koefitsiendiga 0,43.

PRIA peadirektor otsustab PST, ÜJT, NPT, PKV ja TVK toetuste määramise või taotluste rahuldamata jätmise hiljemalt 10. detsembriks 2026. a ja SKT toetusel hiljemalt 10. juuniks 2027. a.

Määratud toetuse kohta leiab info e-PRIA portaalist. Otsusega saab tutvuda e-PRIA portaalis, valides menüüribalt „Dokumendid“.

Toetuse vähendamise või taotluse rahuldamata jätmise otsusest teavitab PRIA taotlejat 10 tööpäeva jooksul pärast otsuse tegemist kas kirjalikult, saates talle tähtitud postiga otsuse väljavõtte, või e-teavitusega neile, kellel on kontaktandmetes e-posti aadress. Väljavõtet ei saadeta taotlejale, kelle toetust ei vähendata, kusjuures finantsdistsipliini (FD) vähendust ei arvestata toetuse vähendamiseks.

Kui kliendi andmetesse on lisatud e-posti aadress, siis palume üle kontrollida oma seadmete rämpsposti seadistused. Võib juhtuda, et e-post on seadistatud selliselt, et PRIA saadetud e-kirjad jõuavad rämpsposti hulka. Sel juhul palume märkida PRIA turvaliseks saatjaks.

7.3. Toetuse maksmine

Otsetoetused makstakse välja hiljemalt 30. juuniks 2027. a.

NB! Arveldusarve numbri või konto omaniku nime muutumisest palume taotlejal kohe PRIAt teavitada. Toetuse taotleja peab olema ise konto omanik. Vastasel juhul ei ole võimalik toetussummat üle kanda. Taotleja andmete muutmine toimub kõige kiiremini e-PRIA kaudu. Kui ei ole vaja teha andmete lisakontrolle, siis toimub e-PRIA kaudu esitatud kliendiandmete muutmine koheselt.

e-PRIA teenuses „Maksed ja võlgnevused“ on võimalik igal taotlejal vaadata oma kõige täpsemat ja viimast finantsuhete seis PRIAga. Näha saab kliendile tehtud/tehtavaid makseid ja kõiki võlgnevusi. Maksete leheküljel on vaikimisi toodud kliendi maksed viimase aasta jooksul. Samuti on toodud need maksed, mis tehakse tulevikus (makse kuupäev on kas täidetud tuleviku kuupäevaga või on täitmata). Kui PRIA finantsosakond on edastanud maksed riigikassasse (reeglina 2–7 tööpäeva jooksul alates makseotsuse allkirjastamisest/digitembeldamisest), saab väljamakse kuupäev, millal toetusraha kliendi arvele laekub, kliendile nähtavaks ka e-PRIAs.

Eraisikutele makstavatelt summadelt peetakse kinni üksikisiku tulumaks. Toetust saavatel eraisikutel on võimalus esitada PRIA-le ühekordne avaldus selle kohta, et toetuselt tulumaksu kinnipidamisel arvestataks maksustatavalt summalt eelnevalt maha tulumaksuvaba määr. Info põllumajandustoetuste maksustamise kohta (sh avalduse vorm) on kättesaadav PRIA kodulehe infokeskuse lehelt [PRIA toetuste maksustamisest](#).

Tulude deklareerimisega seotud küsimustes palume pöörduda otse Maksu- ja Tolliameti poole infotelefonil 880 0811 või e-kirja teel aadressil eraklient@emta.ee. Lisainfot toetuste maksustamise kohta leiab [Maksu- ja Tolliameti kodulehelt](#).

7.4. Otsuse vaidlustamine

Kui taotleja ei ole PRIA otsusega nõus, on tal võimalus esitada [haldusmenetluse seaduse](#) nõuetele vastav vaie PRIA peadirektorile, põhjendades omapoolset seisukohta. Vaie tuleb edastada 30 päeva jooksul pärast haldusakti kättesaamist aadressil Tähe 4, Tartu 51010 või e-posti teel aadressil pria@pria.ee. Elektroonilise otsuse kättetoimetamisega nõustumise korral loetakse otsuse kättesaamise hetkeks vastava e-teavituse saatmise kuupäev.

Tulenevalt haldusmenetluse seaduse § 76 lõikes 2 sätestatust märgitakse vaides:

- 1) haldusorgani nimetus, kellele vaie on esitatud;
- 2) vaide esitaja nimi või nimetus, postiaadress ja sidevahendite numbrid;
- 3) vaidlustatava haldusakti või toimingu sisu;
- 4) põhjused, miks vaide esitaja leiab, et haldusakt või toiming rikub tema õigusi;
- 5) vaide esitaja selgelt väljendatud nõue;
- 6) vaide esitaja kinnitus selle kohta, et vaieldavas asjas ei ole jõustunud kohtuotsust ega toimu kohtumenetlust;
- 7) vaidele lisatud dokumentide loetelu.

Vaide põhjal vaadatakse PRIAs otsus uuesti üle ja tehtud otsusest teavitatakse taotlejat kirjalikult.

7.5. Toetussummade tagasinõudmine

Kui pärast toetuse väljamaksmist selgub, et taotleja on esitanud valeandmeid või eelmiste aastate toetus on välja makstud alusetult, peab taotleja kõnealuse summa tagasi maksuma. Toetusraha jäetakse tagasi nõudmata, kui toetuse saajalt individuaalse maksega seotud tagasinõutav summa toetuse kohta ei ületa 100 eurot.

Alusetult väljamakstud toetussummasid saab tagasi nõuda 10 aasta jooksul. Tagasimaksekohustust ei kohaldata, kui ajavahemik toetuse maksmise kuupäevast kuni kuupäevani, mil PRIA toetuse saajat esimest korda teavitab, et makse oli alusetu, on pikem kui kümme aastat.

8. ÕIGUSAKTID

Pindalapõhiseid otsetoetusi reguleerivad käesolevas loetelus viidatud õigusaktid. Kõigi õigusaktide puhul palume arvestada, et lisaks määruse nimetuses olevale esialgsele kuupäevale võib olla hilisemaid muudatusi. Õigusakte elektrooniliselt lugedes palume valida hetkel kehtiv versioon.

8.1. Euroopa Parlamendi ja nõukogu ning Komisjoni määrused

- [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus \(EL\) nr 2021/2115](#), 2. detsember 2021, millega kehtestatakse liikmesriikide koostatavate Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondist (EAGF) ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) rahastatavate ühise põllumajanduspoliitika strateegiakavade (ÜPP strateegiakavad) toetamise reeglid ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1305/2013 ja (EL) nr 1307/2013.
- [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus \(EL\) nr 2021/2116](#), 2. detsember 2021, mis käsitleb ühise põllumajanduspoliitika rahastamist, haldamist ja seiret ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1306/2013.
- [Komisjoni delegeeritud määrus \(EL\) nr 2022/1172](#), 4. mai 2022, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2021/2116 ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi osas ühises põllumajanduspoliitikas ning tingimuslikkusega seotud halduskaristuste kohaldamise ja arvutamise osas.
- [Komisjoni rakendusmäärus \(EL\) nr 2022/1173](#), 31. mai 2022, millega kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2116 kohaldamise eeskirjad ühise põllumajanduspoliitika ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi kohta.
- [Komisjoni delegeeritud määrus \(EL\) nr 2022/126](#), 7. detsember 2021, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2021/2115 täiendavate nõuetega teatavatele sekkumisviisidele, mille liikmesriigid määravad kindlaks kõnealuse määruse kohastes ajavahemikuks 2023–2027 ette nähtud ÜPP strateegiakavades, ning eeskirjadega, milles käsitletakse maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise (HPK) 1. standardi kohast suhtarvu

8.2. Eesti õigusaktid

- [Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seadus \(ELÜPS\)](#);
- Vabariigi Valitsuse 06.02.2015. a määrus nr 14 „[Põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registri põhimäärus](#)“.
- Regionaal- ja põllumajandusministri 20.01.2026. a määrus nr 5 „[2026. aastal ja järgnevatel aastatel „Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika Eesti strateegiakava aastateks 2023–2027” sekkumiste raames antavad toetused](#)”.

- Maaeluministri 20.12.2022. a määrus nr 67 „[Põllumassiivi kaardi koostamise, põllumassiivi toetusõigusliku pindala määramise ja põllumassiivi kasutamise kohta andmete esitamise tingimused ja kord](#)“.
- Maaeluministri 21.12.2022. a määrus nr 68 „[Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuded, kohustuslikud majandamisnõuded ning töö- ja tööhõivetingimustega seotud nõuded ja tööandja kohustused](#)“.
- Maaeluministri 21.12.2022. a määrus nr 71 „[Otsetoetuste saamise üldised nõuded, põhisissetuleku toetus, ümberjaotav toetus ja noore põllumajandustootja toetus](#)“.
- Maaeluministri 21.12.2022. a määrus nr 72 „[Tera- ja kaunvilja kasvatamise otsetoetus, puu- ja köögivilja ning marjakultuuride kasvatamise otsetoetus ning seemnekartuli kasvatamise otsetoetus](#)“.
- Maaeluministri 17.01.2025. a määrus nr 4 „[Perioodi 2023–2027 pindala- ja loomatoetuste kaitsemeetmete kohaldamise ning rikkumiste arvestamise täpsemad tingimused ja kord](#)“.

Eesti õigusaktidega saab tutvuda Riigi Teataja kodulehel www.riigiteataja.ee. Euroopa Liidu õigusaktidega kodulehel <http://eur-lex.europa.eu>. Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika strateegiakava 2023–2027 saab tutvuda Maaeluministeeriumi kodulehel www.agri.ee. Muude toetuse menetlemisel aluseks olevate dokumentidega PRIA kodulehel www.pria.ee.

Edukat taotlemist!